

UUDISED

Suurfirmade huvi on tunnustus kogu sektorile

Tartu IT-firma Fortumo võttis omanikeringi Inteli ja USA riskikapitalifirma Greycrofti. ▶8-9

Õige silt kauba juures avab tarbija rahakotisuu

Best Marketingi seminaril rääkisid spetsialistid, kuidas teha edukat müügikampaaniat. ▶12-13

Lihakontsernid võivad investorites isu äratada

Soome lihakontsernid HKScan ja Atria Group näevad alanud aastat rõõmsates toonides. ▶16-17

PUHKEPÄEV

Peomelu jälgivad memmed

Vabariigi sünnipäeva tähistamine on seekord võetud ette suurejoonelisemalt kui muidu. Puhkepäev toob välja valiku nädalavahtusel toimuvatest pidupäevaväritest. ▶3

KOLUMN

Parteid muudavad maailmavaate-jutu omaenda tegudega kiirelt tühiseks.

Ajakirja Paat peatoimetaja Jaano Martin Ots sügisel toimuvate kohalike volikogude valimiste eelsest luukereotsingust. ▶14

JUHIKONKURSS

Ametiühingutel uus tegus liider

Ametiühingud said eile endale uue juhi – senise volikogu esimehe ja transpordi ametiühingu juhi **PEEP PETERSONI**. Esimese asjana võtab ta käsile sotsiaalse te töösuhete reformi ja streigiseaduse. ▶11

Äripäev

Nädalavahtetus

Reede, 22. veebruar 2013
nr 37 (4694) 2,50 eurot

↓ EUR/USD
1,3186

↑ USD/EUR
0,7584

↑ EUR/SEK
8,4615

↑ NordPool
42,74

↓ Euribor
0,354%

LUUBIAL

Raha jõuab ka valda

TÖÖKOHTADE loomine on ettevõtja enda, mitte valla mure, tõdes OÜ Markilo juht Urmas Laht, kes tänu ärile Venemaaga sai renoveerida oma sigalat korraga nii Tamsalu kui ka Puurmani vallas. FOTO: RAUL MEE

▶ Ettevõtjad tegid eelmisel aastal mitmesse valda märkimisväärsed investeeringuid. Millised meie ligi 200 vallast suutsid enim investoreid meelitada? ▶2,4-7

NÄDALA TEGIJA

Rain Rannu

võttis kampa mõjukad abilised

Tartu IT-firma Fortumo on hea näide, kuidas õige toode võib hakata suuri laineid lööma. Ettevõtte rahvusvaheliste mobiilimaksete platvorm kujunes niivõrd atraktiivseks, et rahvusvaheline suurfirma Intel ja riskikapitalifirma Greycroft tahtsid tulla kampa sellega äri tege-

ma. Fortumo OÜ juhatuse liige Rain Rannu märkis, et suurfirmad leidsid ise tee nende juurde. Tun- tud abiliste toel võib nüüd nii mõnegi uue klien- di uks kergemini avaneda. Ja võitja ei ole mitte ai- nult Fortumo, positiivset tähelepanu saab kogu Eesti IT-sektor.

RÕOMUSTAB

Väikseid aga tublisid on jälle palju. Kiiresti kasvavaid ettevõtteid on selleaastases Gaselli TOPis võrreldes eelmise aastaga üle 800 enam. Kõrvutades nende 2009. aasta majandustulemusi 2011. aastaga, selgub, et gasellide keskmine käive on kahekordistunud ning kasum on lausa 3,5 korda suurem.

Elu maal jätkub. Sellel nädalal kirjutasime mitmest maale ja väikelinnadesse tehtud investeeringust. Kūpsetusseadme- te tootja Sveba-Dahlén sulgeb oma Rootsi üksuse ja laiendab tootmist Viljandis, põhjuseks soodsam tööjõud. Mitmed val- lad said mullu korralikke investeeringuid. Rõõm näha, et elu väljaspool Tallinna ja Tartut ei kuiva kokku – aga seda siiski vaid tugevamate tömbekeskustes.

Väärikad hotellid surnud seisust välja. Skandinaavia suu- rima hotellifirma Scandic Hotelsi Eestist lahkumine viitab ühest küljest küll sellele, et Eesti pole välismaistele turismi- ettevõtetele atraktiivne ja perspektiivikas turg. Samas oli näha, et ei Pärnu Rannahotelli ega Tallinna Palace'i polnud Scandic lihtsalt ise valmis investeerima. Uued omanikud ja operaatorid – muide, “eestimaised” – lubavad võrastemajad üles vuntsida ja neile varasemast parema elu sisse puhuda.

Elektriauto polegi päris mõttetu. Sel nädalal avati Eestis esimene üleriigiline elektriautode kiirlaadimistaristu, mil- le rajas KredExi tellimusel ABB. Tänu sellele ei tundugi enam elektrisõiduk nii kasutu neljarattalisena ja jääb loota, et sot- siaaltöötajate kõrval hakkab teedel vutama ka teisi kesk- konnasõbralikke liiklajaid.

KURVASTAB

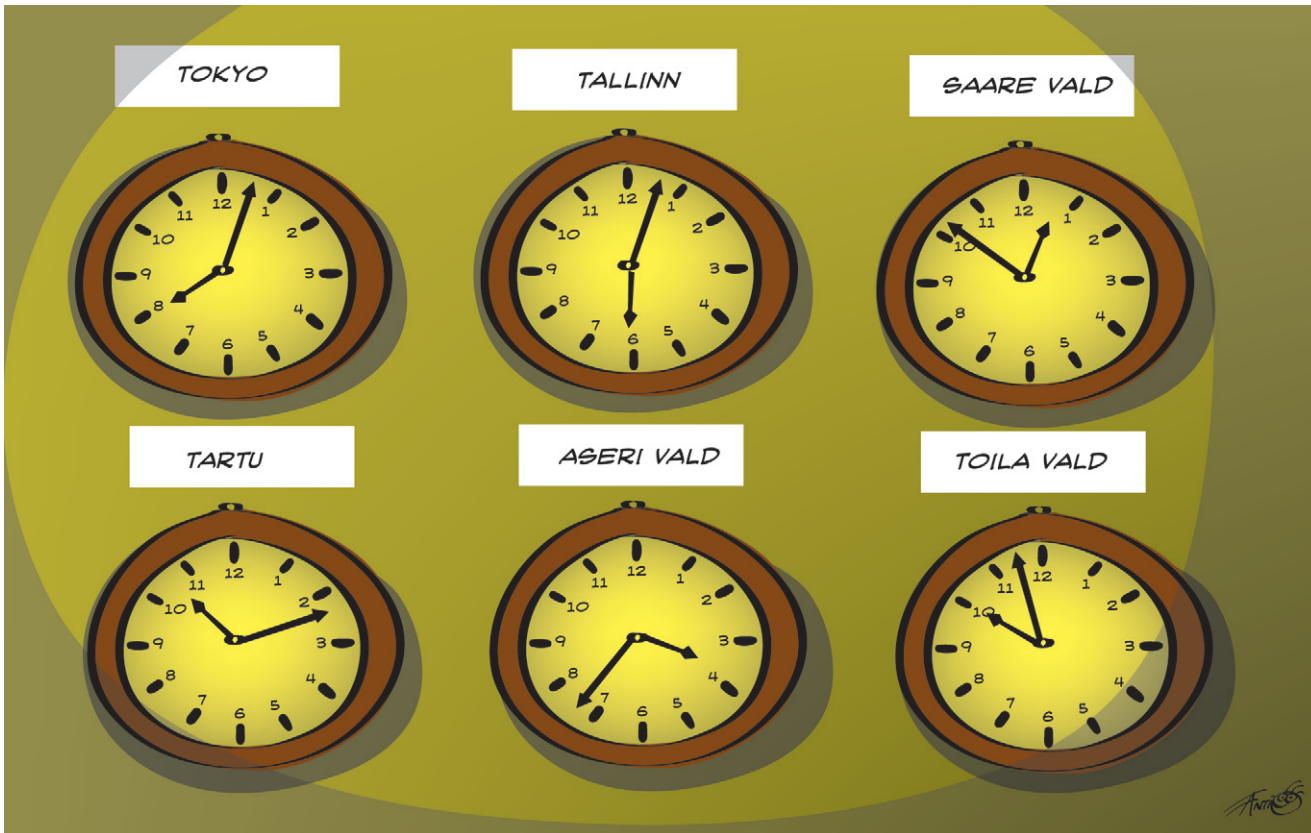

Kirves kõlgub endiselt Eesti Öhu pea kohal.

Euroopa Komisjon teatas sel nädalal, et algatas uurimise selle kohta, kas Estonian Airile antud toetusel vastavad ELi riigiabi eeskirjadele ning kas maapealse teeninduse müük Tallinna Lennujaamale ei võinud olla samuti tõlgendatav riigiabina.

Kummalised hinnapõhjendused Eesti Energialt. Elektri hinna tõusu on pikalt põhjendatud sellega, et vabaturul tu- leb CO₂-kvoodi eest maksta. Samas on kvoodi hind hüppeli- selt kukkunud. Eilses Ekspressis väitis Sandor Liive, et elek- tri hind aga pole langenud seetõttu, et “meil on päris palju kvote ette ära ostetud” ja Euroopa Komisjon pole niikuinii rahul madala kvoodihinnaga. Kas see ei näita mitte kiirusta- des tehtud ja valeks osutunud otsuseid? Ja kas siis praegusel odaval ajal ostetud kvootide eest saame odavamalt elektrit?

Riigihangete põhimõtted ajal jalus. Selle nädala Äripäe- vas kritiseerib mitu noort arhitekti riigihangete “odavaim võidab”-põhimõtet. Arhitektid leiavad, et odavalt tehtud ehi- tisega tekivad probleemid, mis riigil hiljem haldamiskulu- de jms näol ise kinni maksta tuleb. Tegu pole mõne äsja esile- kerkinud probleemiga – ehitusettevõtteid kurdavad sama as- ja üle ammu. Kas ei oleks siis aeg põhimõtteid muutma ha- kata?

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Hea vallavalitsuse tunneb ära kohaliku ettevõtluse arengust

ripäeva koostatud ülevaade eelmisel aastal Eesti valda- desse tehtud investeeringu- test on hea abimees sügisel valimiskastide juurde mine-

vatele inimestele. Täna avaldatud tabelisse mitte pääsenud valdade elanikel on põhjust oma valla juhtidelt küsida, kas nende valda on viimastel aastatel tehtud ühtegi suuremat in- vesteeringut, ja kui ei, siis miks ei ole. Ja mida on vallajuhid teinud selleks, et ettevõtlus ko- halikus vallas vähikäiku ei teeks.

Äripäeva tehtud küsitlus näitab, et kol- mandikus Eesti valdadest valmisid ettevõtja- tel eelmisel aastal objektid, kuhu investeeriti 0,5 miljonit eurot või rohkem. Investeeringud tähendavad aga uusi töökohti, paremat tulubaasi, arengut. Kui vald on atraktiivne et- tevõtjale, siis on loodud eeldus, et see vald on hea elamispaik ettevõtetes töötajatele.

Muidugi on erandeid. Mõni investeer- ing võib olla selline, mis võib omavalitsuse elu- keskkonda hoopis kehvemaks muuta. Samuti oleks ebaõiglane ainult ühe aasta põhjal ha- kata lahterdama valdasid ettevõtlust soosivateks ja tõrjuvateks omavalitsusteks.

Vallajuhi mõõdupuud. Investeeringute vähe- sus on aga ohumärk ning seetõttu on valda teh- tavate investeeringute maht ja vallas tegevust laiendavate ettevõtjate arv üheks mõõdupuud, kuidas hinnata vallajuhtide tööd.

Kui valda ei teki uusi ettevõtteid ega töö- kohti, siis võib olla kindel, et uksi sulgevate et- tevõtete järel lahkuvad vallast ka elanikud. Just seetõttu peaks vallajuht olema ka oma valla esimene müügimees, kes kutsub ettevõt- jaid oma valda investeerima. Mida hoogsam on ettevõtlus, seda suuremad on ka vallajuhi võimalused kohaliku eluolu parandada.

Mõne kuu pärast hakkavad kohalikud poliitikud aktiivsemalt vallaelanikega suhtle-

Mida hoogsam ettevõtlus, seda suu- remad või- malused kohaliku elukesk- konda pa- randada.

ma, sest oktoobris toimuvad taas kohalikud valimised. Äripäev soovitab oma lugejatel val- las võimalustel poliitikutelt küsida, mida on nemad teinud selleks, et erasektoris olevate töökohtade arv vallas suureneks. Või mida sel- le eesmärgi saavutamiseks teevad ära võimu- le pürgivad kohalikud poliitikud. Kui kohalik vallajuht hakkab vastamise asemel Eesti valit- sust või riigikogu kiruma, siis on sobiv ta vali- mistel vallamajast puhkama saata.

Konkurents. Eestis on 193 valda, lisaks veel 33 linna. Erinevad omavalitsused konkuree- rivad omavahel investeeringute pärast. In- vesteeringuks sobiva piirkonna otsimisel on hulk tegureid, mis ei sõltu kohalikust valla- võimust ja mille muutmine pole vallavanema võimuses, nt valla asukoht. Teisalt on aga ko- halikel poliitikutel mitmeid erinevaid võima- lusi, kuidas vallas ettevõtlust arendada ja val- da uusi investoreid meelitada.

Näiteks sõltub kohalikest juhtidest see, kui kiiresti töötab omavalitsuse bürokraatiama- sin. Kas detailplaneeringute koostamisega, ehitus- ja kasutuslubade menetlemisega ning ettevõtjate ja vallaelanike kirjadele vastamise- ga venitatakse viimase hetkeni või üritatakse need toimingud teha võimalikult kiiresti.

Ka vallas olevate võimaluste tutvustami- ne ning reklaamimine on üks võimalus, mida tihti ei osata kasutada. Seda näitas ka tänases Äripäevas ilmunud ülevaade koostamine. Oli omavalitsusi või maakondi, kus ametnikud olid väga huvitatud, et maakonda või valda tehtud investeeringuid kajastataks, ja oli ka maavalitsusi (nt Tartu maavalitsus), kus amet- nikud ei viitsinudki sel teemal infot jagada.

Loe Äripäevast

LUUBI ALL LOOD “Väike-Maarja tõmbab ligi et- tevõtjaid” ja “Valla põhiroll on äri mitte kam- mitseda” tänases lehes lk 4-7

Nordea

Nordea 1, SICAV

Société d'Investissement    Capital Variable (avatud investeerimisfond)
Registrij  rgne asukoht: 562, rue de Neudorf, L-2220 Luksemburg
R.C.S. Luksemburg B 31442

KOOSOLEKUTEADE

K  solevaga informeeritakse Nordea 1, SICAV (edaspidi Ettevõte) aktsionäre, et aktsionäride iga-aastane üldkoosolek (edaspidi üldkoosolek) toimub Ettevõtte registrij  rgses asukohas **15. märtsil 2013 11.00 CET**, alljärgneva päevakorra alusel

1. Juhatuse ning audiitori aruande kinnitamine;
2. 2012. aasta 31. detsembri seisuga koostatud bilansi ja kasumiaruande kinnitamine;
3. Eraldiste tegemine puhaskasumist;
4. Juhatuse liikmetele ja auditoritele t  otasude m  aramine 31. detsembril 2012 lõppenud finantsaasta jooksul tehtud t  o eest;
5. Juhatuse liikmete ja audiitori valimine;
6. Muud ette tulevad asjad

Päevakorras ettenähtud otsused saab vastu võtta ka ilma kvoorumita, üldkoosolekul osalevate h  alte enamusena igal aktsial on üks h  al. Aktsionär võib igal koosolekul tegutseda volituse alusel. Volituse vorme saab Ettevõtte registrij  rgsest asukohast.

  ldkoosolekul h  alitamiseks võib aktsionär osaleda isiklikult isikut tõendava dokumendi esitamisel ning eeldusel, et aktsionär on Ettevõtet kirjalikult informeerinud, organisatsioonilistel põhjustel, oma kavatsusest üldkoosolekul osaleda hiljemalt **12. märtsiks 2013, 17.00 CET** (aadressil Nordea Bank S.A., Transfer Agency, 562 rue de Neudorf, L-2220 Luksemburg või faksiga numbril +352 433 940 märkega „Transfer Agency“).

Aktsionäridel, kes üldkoosolekul isiklikult osaleda ei kavatse, soovitatakse saata tõelikult täidetud ning allkirjastatud volitus nii, et see jõuaks kohale hiljemalt **12. märtsil 2013, 17.00 CET** (aadressil Nordea Bank S.A., Transfer Agency, 562 rue de Neudorf, L-2220 Luksemburg või faksiga numbril +352 433 940 märkega „Transfer Agency“).   ldkoosoleku t  okeeleks on inglise keel.

Juhatuse korraldusel

Investment Funds

ÜTLES

99 Margus Kastein: Kõige hullem olekski see, kui õlu tootena “kile-piimastuks”.

Saku Õlletehase juhatuse esimees loodab, et tarbijad ei hakka õlut ostes vaatama ainult selle hinda. LOE LÄHEMALT LK 12-13

LÜHIDALT 3

22. veebruar 2013 ÄRIPÄEV

toimetaja Kadri Bank, tel 667 0399, e-post kadri.bank@aripaev.ee

KUNA kodumaine joogiturg kahaneb, rõhub Tartu õlletootja A. le Coq toodangu ekspordile. FOTO: ANDRES HAABU

A. Le Coq teenis viiendiku võrra suurema kasumi. Kvartalikäive

INGA JAKOBSON
kaasautor

A. Le Coqi neljanda kvartali käive kasvas aastaga 5,5 protsenti, kasum aga üle 21 protsendi, teatas Olvi eile börsiteates.

“Kumulatiivselt oli tulemus sama nagu 2011. aastal, kui teenisime 12,95 miljonit eurot kasumit,” ütles A. Le Coqi juht Tarmo Noop.

Ettevõtte on tema sõnul suutnud olla stabiilne ja seda vaatamata üldisele õlleturu 4protsendilisele kahanemisele.

Eestist kasvu ei tule. Suurt osa A. Le Coqi strateegias mängib eksport. “Eesti-siseselt ei luba turumaksud eriti kasvu. Viimastel aastatel on Eesti karastus- ja õllejookide turul näha ühtlast langust,” nentis Noop. “Võrreldes praegust olukorda 2007. aastaga, on langus olnud ligi 14%, seda kõikides kategooriates, nii karastus-, õlle- kui ka siidrijoogid.”

Noop märkis, et eelmisel aastal hakkas firma müüma klaaspudelites *long drink*’e. “Ka õlletoodangust rääkides toome eel-

16,9 miljonit eurot oli A. Le Coqi mulluse neljanda kvartali müügitulu, ärikasumit teeniti 2,3 miljonit eurot. Ettevõtte kogu aasta puhaskasum oli 13,05 miljonit eurot.

kõige esile klaaspudelites olevaid tooteid. Klaaspakend on kvaliteet, selle kaitsebarjäärid on võrreldes plastikuga täiuslikumad,” kirjeldas Noop.

Saku Õlletehase juht Margus Kastein ütles, et nad ei saa veel oma eelmise aasta tulemusi avalikustada, aga nende müügikäive kasvas eelmise aastaga 20%. “Meie äri on õlu ja oleme eelkõige õlletootjad, aga 2012. aastat iseloomustab kasv kõikides ka-

tegooriates – märkimisväärne kasv oli siidrite segmendis, *long drink*’ide ja energijookide müügimahud on samuti kasvanud.”

Ka Kastein rõhutas ekspordi tähtsust. “Eesti turgu iseloomustab siiski tarbimise ebakindlus. Õlleturg on kahanenud iga kuu alates juunist. Ei usu, et 2013. aasta tuleb väga erinev, parimal juhul tuleb mõõdukas kasv.”

Oluline mugavus. Trendidest rääkides ütles Kastein, et kuigi pakendina tähendab pudel paremat kvaliteeti, eelistab suurem osa tarbijatest alumiiniumpurgis müüdavat õlut ja siidrit. “Purgi osakaal kasvab kõikides Balti riikides. Tõenäoliselt on see tingitud sellest, et purk on kergem ja seega tarbijale mugavam, eriti taarapunkti tagastamise mõttes,” rääkis Kastein. Ta ennustas, et plastikpakendite osakaal kahaneb: viimase viie aastaga on see vähenenud umbes 5% võrra.

“Purgid kasvavad, plast väheneb ja klaaspudelid on tagasi,” avaldas Kastein oma tulevikunägemuse.

Balbiino avastab uusi turge

Jäätisetootja Balbiino üks tänavusi märksõnu on eksport ning ettevõtte otsib praegu oma meeskonda ka uut ekspordi müügijuhti, kirjutas Äripäeva teemaveeb Tööstusuudised.

“Eesti piiratud turumahu tõttu on eksport olulisel kohal ilmselt pea kõigil Eesti tootmisettevõtetel, nii ka meil. Viimane uus

turg avanes meile just eelmisel nädalal, mil saatsime esimese partii jäätist Taani. Tegemist on *private label*’i tootega,” selgitas ASi Balbiino turundus- ja kommunikatsioonijuht Enel Kolk.

“Balbiino eelmisel aastal käivitatud uus ja võimas tootmisliin võimaldab pakkuda stabiilse kvaliteediga eripäraseid too-

teid ka suurtes mahtudes, nii on ka uus Taani partner huvitatud just meie erilistest küpsiste vahel tootest,” lisas ta.

Lähikuudel on Balbiinol plaanide kohaselt avanemas veel üks uus sihtturg, millest Kolk ei soovinud praegu veel täpsemalt rääkida.

TOOSTUSUUDISED.EE

Parts põikles vastamast

Majandusminister Juhan Parts põikles eile valitsuse pressikonverentsil vastamast küsimustele, kes võtab vastutuse, kui riigi rahastidid Estonian Airi osutuvad ebaseaduslikeks, ning millistest allikatest lennufirma raha vajadusel tagasi maksab.

“Töötame selle eesmärgiga, et töötada välja restruktureerimiskava, mis vastab riigiabi reeglitele ja lennundusturu konkurentsi põhimõtetele,” vastas minister. “Riigiabi loa taotlus (Euroopa Komisjonilt – toim) ja selle läbivaatamine tuleb väga keeruline. Me ei kavatse väita, et 100% see luba tuleb, aga meil on selge arusaam, kuidas oma positsioon Euroopa Komisjonile selgitada,” lausus minister.

Euroopa Komisjon teatas üle eile, et kahtlustab Eesti riiki Estonian Airile tehtud rahastidide puhul seaduste rikkumist.

ARIPA.EE

MAKSUD

Soome kiidab Eesti maksusüsteemi

Eesti tulumaksusüsteem pole küll täiuslik, kuid selle põhimõtted on õiged, leiab Soome rahandusministeeriumi vastvalitud alamriigisekretär Martti Hetemäki Kauppalehti eilses kaaneloos. “Eesti tulumaksusüsteemiga kaasneb palju probleeme ja see on äärmuslik, kuid põhimõte ehk see, et ettevõtte kasvamiseks jäetud kasum on madalamalt maksustatud kui väljavõetud kasum, on õige. Sellel on oma roll ettevõtete kasvamisel,” lausus Hetemäki. Soome valitsus arutab majanduspoliitilisi lahendusi riigi konkurentsivõime tõstmiseks märtsis.

EELARVE

Riigieelarve sai kuhjaga täis

Möödunud aastal laekus riigieelarvesse tulused 6,4 miljardit eurot ehk 103,4 protsenti aastaks plaanitust. Kulused tehti 6,47 miljardit eurot ehk 96 protsenti kavandatud. 2012. aasta eelarves oli plaanitud tulused 6,2 miljardit ning kulused koos eelmisest aastast ülekantud vahenditega 6,8 miljardit eurot. Eelarves planeeritud tulude ülelaekumist põhjustasid eelkõige käibemaksu, juriidilise isiku tulumaksu ning toetuste suurem maht, mis vähendab keskvalitsuse eelarvepuudujääki. Kulused tehti eelarves planeeritust vähem eelkõige seoses tagasihoidlikuma välis- toetuste kasutamisega.

TEHNOLOOGIA

17 Eesti firmat osaleb mobiilitööstuse messil

17 Eesti ettevõtet osaleb EASI eestvedamisel 25.-28. veebruarini riikliku ühisstendiga Hispaanias Barcelonas toimuvail maailma suurimal iga-aastasel mobiilitööstuse messil Mobile World Congress 2013. Messil tutvustatakse Eestit kui innovaatilist IT-riiki. “Eestis toodetakse palju ja head sisu, mida mobiiliturul rahaks teha,” märkis EASI juhatuse liige Martin Hirvoja.

Ootad põhikooli lõppu...

...või gümnaasiumi algust?

Vaata kaugemale tulevikku ja tule EBS Gümnaasiumisse!

Ettevõtluse klass -

edukad ettevõtjad õpetavad turundust, juhtimist ja pangandust ingliskeelse õppe lõpetanutest õpib 77% edasi välismaal rahvusvahelised konkursid ja õppereisid euroopasse

Rahvusvaheline klass -

Euroopa klass -

Estonian
Business
School

Tel 665 1384, gymnaasium@ebs.ee, www.ebs.ee
Gümnaasium • Ülikool • Juhtimiskeskus

KOHALIKUD INVESTEERINGUD

Väike- Maarja tõmboab ligi ette- võtjaid

Lääne-Virumaal Pandivere kõrgustiku tipul asuv Väike-Maarja vald ei paista silma pelgalt oma geoloogilise paiknevuse, vaid ka selle tõttu, et meelitab teistest enam ligi ettevõtjaid.

A VÄINU ROZENTAL
vainu.rozentall@aripaev.ee

Soodne ettevõtluskliima annab ettevõtjatele julguse sellesse piirkonda järjest enam investeerida. Kuigi samas vallas on opositsionäärist äri-mehele puhunud ka tugev vastutuul.

Tähelepanelikule inimesele, kes satub Väike-Maarjast ehk vaid korra aastas läbi sõitma, hakkab aeg-ajalt jälle silma mõni uus ehitis. Näiteks on viimase aastaga Kaarma tööstuspiirkonda kerkinud kolm suurt metallsilindrit ja sadakond meetrit eemal on trobikond tootmishooneid saanud uue katuse ning majaseinad kollase viimistluskatte. Tegu on ASi Baltic Agro teraviljapunkritega ja tibukollastes majades hakkas AS Tallegg kasvatama broilereid.

Need kaks ei ole sugugi ainsad mullused suured ettevõtlusinvesteeringud Väike-Maarja valda. OÜ Pandivere L.T. renoveeris ja seadmestas lõplikult lemmikloomatoidu tehase. Kaks piimatootjat, OÜ Vao Agro ja OÜ Triigi Farmer, renoveerisid loomlaudasid.

Lisaks eraettevõtetele on mullu valda investeerinud ka riigile kuuluv, loomakorjuse käitlemise-

ga tegelev AS Vireen, mis rajas ligi kahe miljoni euro eest kohtpuhasti.

“See oli eelmisel aastal ka meile üllatus, et nii kibeaks ehituseks läks,” tunnistab Väike-Maarja vallavanem Indrek Kesküla. “Ajakirjanduses ja igal pool mujal ju räägiti, et majanduses pole just kõige paremad ajad.”

Kesküla rõhutab, et viimasel ajal nende valda tehtud investeeringud, on osalt seotud endise Väike-Maarja kolhoosi pärandiga. Näiteks renoveeriti broilerifarmi ja koeratoidutehase tarvis seisjäänud hooneid ning kasutati ära kunagi rajatud kanalisatsiooni- ja elektrivõimsusi.

“Ettevõtlust meie vallas on mingil määral kindlasti mõjutanud omaaegse Väike-Maarja kolhoosi arukas majandamine,” on elupõline väikemaarjalane Kesküla veendunud, “juba tookord saadi aru, et üksteist toetavad tegevused tagavad edu. Legendaarne kolhoosisesimees Boriss Gavronski tõi Väike-Maarjasse aktiivseid ja haritud inimesi üle Eesti. Eks seda potentsiaali on siin läbi aastate rakendatud,” selgitab ta.

Töötus on kõvasti vähenenud. Kesküla lisab, et ettevõtluse arenguks on olulised tegurid ka asukoht, korras maanteed, viljakad mullad ja piisav elanike arv. Väike-Maarja vallas elab praegu 4930 inimest. Kui üle-eelmise aasta märtsis oli 303 töötut, siis nüüd on neid poole vähem. Küsimusele, mida vallavalitsus saab ettevõtjate heaks teha, vastab

Ä Kommentaär Olulisim on ettevõtjat austada

PIRET PIHEL,
Saaremaa Arenduskeskuse juhataja

Rahaliselt vallad ettevõtluse edendamise eriti panustada ei jaksa, kõige tähtsam on vallamajast välja saadetav impuls – kas ettevõtjat austatakse või mitte. Tihti muud ei soovitagi, kui et asjaajamine oleks kiire ja korrektne. Saaremaa Arenduskeskus kaardistas koostöös maakonna omavalitsustega 92 objekti, mis vajaksid investeeringuid. Lähiajal avalikustame selle registri (ka inglise keeles) nii meie kui ka valdade kodulehtedel. Mul on väga hea meel, et vallad aktiivselt kaasa löid, samuti leidis iga vald ühe kontaktisiku, kes on valmis potentsiaalsete investoritega suhtlema.

Ettevõtja on valla tugisammas

ARNE TILK,
Põlva maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

Valdade suurused ja finantsvõimekused on erinevad. Samuti pole kohaliku omavalitsuse seaduslik ülesanne ettevõtlust arendada. Küll aga arvan, et vallavanemad on väga hästi aru saanud, et ettevõtlusest oleneb paikkonna areng, ja seega panustavad nad kõik vastavalt oma võimetele ettevõtluse arengusse.

Vald peab initsiatiivi näitama

URMAS KASE,
Pärnu maavalitsuse arengutalituse juhataja

Loomulikult on kõik kohalike omavalitsuste juhid püüdnud võimaluste piires näidata rohelist tuld investeeringutele oma kodulinna või valda. Elu on näidanud, et vallajuh tide panus peab olema aktiivsem just seal, kus kohalik ettevõtlus mujalt toetusi ei saa, aga vajab seda.

Hea meel, et masu ellu jättis

RAIN SANGERNEBO,
Nõo vallavanem

Absoluutselt ilma irooniata ütlen, et praegu tunnen ma pigem head meelt selle üle, et masu luud ei ole Nõo valla ettevõtlusmaastikule väga hävitavat jälge jätnud. Et kõik need võtmetähtsusega tööandjad, kes olid aastal 2008 tegutsejad, teevad tööd edasi.

”

On ka valdu, kus on otsustajad pahatahtlikud inimesed, ja nad ei tahagi mitte millestki aru saada.

Talleggi, Rakvere Lihakombinaadi ja EKSEKO juht Teet Soorm

65

suuremasse objekti, kogusummas ligi 300 miljonit eurot, investeerisid ettevõtjad mullu valdades. Kalleim investeering oli VKG Kaevanduste poolt Mäetaguse vallas käivitatud Ojamaa kaevandus. Otseselt põllumajandusega seotud objekte valmis 32 ja nende rajamise kulud küündisid ligi 60 miljoni euron. Tänavu peaks valmima veel 31 suuremat objekti, neist 14 on seotud põllumajandusega.

VÄIKE-MAARJA vallavanem Indrek Kesküla Talleggi broilerifarmi ees. Eelmisel aastal tootmist alustanud Tallegg renoveeris nõukogudeaegse lindla, hoone sai uue näo ja sisu, aga punane kukk jäeti katusele alles. FOTO: VAINU ROZENTAL

On ka kiuslikke vallajuhte

TEET SOORM,
Asi Tallegg juhatuses esimees

Kuna meie kontsernil on üle Eesti 25 sigalat ja üksjagu kanafarme ning muid tootmisüksusi, on seega ka päris palju valdasid, kellega me suhtleme. Ma liigitan valdasid mõistvateks, keskmiselt probleemseteks ja problemaatilisteks. Mõistmise all mõtlen ma seda, kui koostöövalmid on vallajuhid ja vallavolikogu.

On valdu, mis on väga mõistvad ja lausa kutsuvad meid ehitama. On valdu, mis on keskmiselt raske, kuid seal saame probleemid alati vastavalt seadustele ja seadustes ette nähtud

tähtaegadele siiski lahendatud.

Aga on ka valdu, kus – ütlen keerutamata – on otsustajateks pahatahtlikud ja kadedad inimesed, kes ei tahagi mitte millestki aru saada. Nad küsivad otse: miks sa tuled minu valda oma sigala või kanalaga? Ma küsiks vastu, et kuhu ma siis lähen, kas mul on kusagil oma vald või panen farmi püsti keset suurlinna. Ja kas see, mille nimel sa räägid, on sinule kuuluv vald? Mulle vastatakse, et ta saab palka kultuurimajast või lasteaiast ja ettevõtlus teda ei huvita. Aga kust see

lasteaiad või kultuurimaja raha saab? Kust saavad vallad jagatava ehk eelarvelise raha? Võetakse lihtsalt varnast või ikkagi ettevõtlusest?

Põhiprobleem valdade puhul on läbiviimata haldusreform. Haldusreformiga venitamine on minu arust tõsine oht Eesti riigi alustaladele. Riik ei koordineeri valdade tööd ja paljudes valdades on otsustajad sõna otseses mõttes mõkud. Nad kaitsevad oma huve ehk enda igakuist palgaraha, mitte ei vaata suuremat pilti, mis on vajalik Eestile ja Eesti ettevõtlusele.

Sigala poliittuulte vallas

Mitte kõigil ei lähe Väike-Maarja valla asjaajamine libedalt: “Kui minu plaanivast sigalast rääkida, siis siin on tegemist äraspidise investeeringuga,” ütleb seakasvatusega tegeleva OÜ SF Pandivere omanik ja juht Aare Kalson, kes käib oma äriprojekti kinnistu detailplaneeringu pärast valla kohut. Väike-Maarja vald on kohut protsessi kõvasti investeerinud, ironiseerib ta.

“Tegelikult on see puhtalt poliitiline küsimus,” võtab Kalson kokku kemplamise Kaarma tööstuspiirkonda plaanitava sigala detailplaneeringu üle. “Mina olen Väike-Maarja vallavolikogu kogu aeg vastaspoolel olnud, aga ettevõtluse eest võitleb teine seltskond eesotsas vallavanemaga. Sigala vastu on eelkõige väikehuvigrupp, kelle üks osaline elab teisel pool minu kinnistut ja teine arendab läheduses turismi.”

Erinevalt teistest heakskiidust ilma. Kalsoni sõnul ei saa tema kinnistu detailplaneeringut, aga teised ettevõtjad samas piirkonnas saavad vastavad load ja ümberringi ehitised kerkivad. “Hiljuti kinnitati näiteks koostootmisjaama detailplaneering,” loetleb Kalson. “Ja Tallegg sai broilerifarmi ehitamise loa ilma detailplaneeringuta ning keskkonna strateegilise hindamiseta.”

SF Pandivere soovis Kaarma tööstuspiirkonnas asuva kolhoosiaegse noorkarjalauda asemele rajada nüüdisaegse tehnoloogiaga sigala ja 2007. aastal algatati Karja kinnistu detailplaneering.

Aasta hiljem kehtestas aga volikogu uue valla üldplaneeringu ja sellekohaselt on kogu Kaarma tööstuspiirkonnas loomakasvatuse keelatud. Kui Karja kinnistu detailplaneering 2010. aasta augustis lõpuks volikokku jõudis, jättis volikogu selle kinnitamata.

SF Pandivere kaebas volikogu otsuse kohtusse ja eelmise aasta aprillis rahuldasti Tartu halduskohus kaebuse osaliselt. Kohus tühistas Väike-Maarja vallavolikogu otsuse, mis jättis Karja katastriüksuse osas detailplaneeringu vastu võtmata. Kohus leidis, et Karja katastriüksuse detailplaneeringu koostamisel kalduiti kõrvale selle lähteseisukohatadest ega arvestatud detailplaneeringu algatamise ajal kehtinud üldplaneeringuga.

Samuti ei olnud kohtu meelest piisavalt põhjendatud volikogu järeldus, et avalik huvi, mille eesmärgiks on tagada vallaelanikele parim võimalik keskkond, kaalub üle erahuvi loomakasvatuse arendamiseks.

“Ehkki kohus langetas otsuse juba ligi aasta tagasi, ei ole vallavalitsus ega volikogu seni teinud midagi selleks, et kohtuotsust täita ja volikogu kunagine otsus tühistada,” kurdab Aare Kalson. “Mina paraku riigi võimu ehk vallavalitsuse vastu saa. Kui nad leiavad, et kohtuotsus ei ole neile täitmiseks, siis mida ma neile teha saan?”

Vald: sigala vastu on kohalikud. Väike-Maarja vallavanema Indrek Kesküla kinnitusele on üle poole tuhande vallaelaniku andnud sigala rajamisele vastuallkirja.

“Protsess Karja kinnistu detailplaneeringu üle käib edasi,” seletab Kesküla. “Me peame rohkem põhjendama, miks sigala sinna rajooni ei sobi.”

Kesküla mõonab, et võib-olla tehti Aare Kalsonile 2007. aastal, kui kinnistu detailplaneering algatati, liiga vähe selgeks. “Mõistlik oleks olnud talle kohe öelda, et vald ei soovi sinna sigalat,” lisab Kesküla.

SF Pandiverel on praegu kaks sigalat. Üks asub Väike-Maarja keskuses viie kilomeetri kaugusel Pandivere külas ja teine Tartu vallas Maramaal.

nustab Pöder. “Me oleme valla aidanud korrastada neid teid, kus meie autod sõidavad.”

Tuleb ette ka kohtuvaidlusi. Asi Tallegg juhatuses esimees Teet Soorm iseloomustab koostööd Väike-Maarja vallavalitsusega sõnadega, et tegu ei ole mitte kõige kergema, aga ka mitte kõige raskema valla. “Kui olid probleemid, käisime valla isegi kohut, aga lõpuks said kõik asjad ära lahendatud – investeeringud said tehtud ja broilerifarm töötab,” on Soorm lõpptulemusega rahul. “Ma arvan, et ka vald on tulemusega rahul – üks seisev põllumajanduskompleks jälle ellu äratatud.”

Väike-Maarja kaheksas tootmissaalis on ligi 13 000 ruutmeetrit tootmispinda ja korraga kasvab farmis 240 000 lindu. Soormi sõnul jäid neil Väike-Maarja kolhoosiaegsed, aastaid tühjana seisnud Kaarma lindla hooned silma juba kuus aastat tagasi. “Väike-Maarja on Tabasalust ehk meie tapamajast just nii kaugel, et lindudega ei juhtu sõidu ajal midagi,” põhjendab Soorm asukoha valikut. “Ja siin oli olemas suur hoonetekompleks, mille betoonseintele ja maa-alustele kommunikatsioonidele pole aeg midagi teinud. Kui arvutada, mis maksab uue suure farmi ehitamine või mis maksab vana renoveerimine kaasaja nõuetele vastavaks, siis on vahe viiekordne.”

Kui palju Tallegg tegelikult Väike-Maarjasse investeeris, jätab Soorm siiski täpsustamata. “Omanik on keelanud mul seda öelda,” vabandab ta.

KOHALIKUD INVESTEERINGUD

Valla põhiriol on äri mitte kammitseda

VÄINU ROZENTAL
vainu.rozentall@aripaev.ee

Ehkki võiks arvata, et investeeringud maapiirkonda on seotud peamiselt põllumajandusega, ei ole see sugugi nii – mullu ehitati uus tootmis- hoone pea igas neljandas Eesti vallas ja poole neist investeeringuist tegid firmad, mis ei tegele põllumajandusega.

Kui lisada eraettevõtete ehitatavad tootmisobjektid, mis peaksid valmima tänavu, siis on ettevõtlust turgutatud 61 ehk peaaegu igas kolmandas vallas. Eelmisel aastal ja tänavu valmib Eesti valdades kokku umbes sada objekti, kus pooltes tegeletakse loomakasvatuse või põllumajandussaaduste ümbertöötlemisega. Enamik farmidest-sigalatest on valminud tänu PRIA toetusele.

Peale Väike-Maarja valla, kuhu eelmisel aastal tegi olulise investeeringu viis ettevõtet, hakkab silma ka Värska vald Põlvamaal, kus kolm ettevõtet tegid suure investeeringu tootmiselametes.

Äri kasvama mitmes vallas korraga. Oli ka paar firmat, mis mullu investeeris suisa kahte valda. Puitmajade tootja AS Palmako käivitas Tartumaal Luunja vallas puidupelletitehase ja renoveeris Lääne-Virumaal Laekvere vallas asuvad tootmishooned ning soetas hõõvelliini. Samuti investeerisid erinevatesse valdadesse ühe pere kaks firmat: Urmas Lahele kuuluv OÜ Markilo renoveeris sigala Lääne-Virumaal Tamsalu vallas ja tema tütrele Marvi Lahele kuuluv OÜ Viru Mölder renoveeris sigala Jõgevamaal Puurmani vallas.

“Ma sain seitse aastat kaubelda Venemaaga ja see andis rahamassi, et oli võimalik investeerida sigalatesse,” räägib Markilo juht Urmas Laht. “Olin 2005. aastal esimene, kes hakkas Vene turule sigu müüma. Praegu on see väga halb, et Vene turg läks kinni, ja seda mitte Eesti, vaid Euroopa Liidu pärast.”

Laht ütleb, et loomulikult on vallad huvitatud, et kohapeal oleksid töökohad ja inimesed tööd saaksid, ent kõik see on siiski eelkõige tööandja enda mure. “Valdadel on tänapäeval sisuliselt olematu võimalus toetada ettevõtlust,” tõdeb Laht. “Kui läheb sealt mööda vallale kuuluv tee, siis seda nad, jah, remondivad.”

Vald pole kohustatud ettevõtlust arendama. Tegelikult ei olegi valdadele, lähtuvalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (KOKS), pandud kohustust tegeleda ettevõtlusega. “Vallal on ettevõtluse arendamiseks ainult üks võimalus – mitte takistada ettevõtjate algatusi ja toetada neid moraalselt,” võtab Eesti ühe väikseima valla, Peipsiääre vallavanem Niina Baranina olukorra hästi kokku. “Vallal ei ole võimalusi ettevõtjaid rahaliselt toetada.”

Ka Märjamaa vallavanem Eero Plamus tunnistab, et vallal on ettevõtluse ergutamiseks vähe hoo- basid. “Põhiline on know-how ehk et planeeringute, ehituslubade ja projekteerimistingimuste väl- jaandmise protsessid kulgeksid kiirelt ning tõrge-

” Kui läheb sealt mööda vallale kuuluv tee, siis seda nad, jah, remondivad.

Tamsalu vallas sigu kasvatava OÜ Markilo juhi Urmas Lahe sõnul on valdade võimalused ettevõtlust toetada praktiliselt olematud

FOTO: RAUL MEE

teta,” räägib Plamus. “Vald saab kõike seda algusest peale õigesti suunata. Kui kusagil on näiteks ehituskeelualad, siis saab vald hoiatada ette, et projekteerija ei teeks valesid liigutusi.”

Üldjuhul püüavad kõik vallad võimalikult kiiresti menetleda detailplaneeringuid ja ehituslubade väljastamisega seotud toiminguid. “Ühegi ettevõtja ehitusloa väljastamise menetlemine ei ole meil kestnud isegi mitte seaduses lubatud 20 päeva,” kinnitab Tähtvere valla arendusosakonna juhataja Jüri Varik. “Heast koostööst räägib ka see, et nii tellija, ehitaja kui ka valla arendusosakond informeerivad pidevalt üksteist oma tegemistest ja probleemide tekkimisel leitakse koos lahendused.”

Samas kriibib Variku hinge, et ühe spordiklubi ja ühe äriühingu plaan rajada Rahingele suur spordi- ja vabaajakeskus on jäänud toppama maa- küsimuse ja EASI suhtumise tõttu. “Senine praktika on näidanud, et kui idee autor pole mõni juba tuntud suurfirma juht või poliitik, siis sinu mis tahes heast ettevõtmisest pole huvitatud mitte keegi,” tõdeb Varik.

Ootused vallale tagasihoidlikud. Enamik ettevõt- jaid nendib, et ega nad vallast enam kui mõist- vat ja abivalmis suhtumist ning kiiret asjaajamist nii väga ootagi. Ja ehk ka pisukest tähelepanu ning tunnustamist.

Viljandimaal Saarepeedi vallas tegutseva Par- duse talu perenaine Heli Malõh räägib aga oma

kogemusest, et kui sa juhtumisi oled vallavõimu- ga kunagi olnud erinevas poliitileeris, siis ei tunta sinu kui ettevõtja tegemise vastu mingit huvi. Kui Parduse talu eelmise aasta jaanuaris avas maa- konna esimese robotlõpsilauda, kirjutasid sel- lest maakonnaleht Sakala ja Maaleht, ent vallale- hes ei olnud sellest ridagi. “Iga vald võiks ikka ko- halike ettevõtjate vastu rohkem huvi üles näida- ta,” lisab Malõh.

Motorada tegutseb kui kultuurikeskus. Üks hu- vitavamaid objekte, mis mullu valmis sai, on Pär- numaal Audru vallas asuv motoringrada Audru- ring. Esimesed võistlused 5 miljonit eurot maks- ma läinud rajatisel toimuvad tänavu aprilli lõpus.

“Kõik on kuidagi evolutsiooniliselt läinud,” rää- gib MTÜ A2 Racing eestvedaja Andres Hall. “MTÜ sai kunagi tehtud selleks, et oleks olemas juriidi- line keha, mis ajab minu enda võidusõitmise asju. Siis ühel hetkel sai MTÜst ringrajavõistluste korral- daja. Ja sealt järgmine samm oli vajadus ringraja jä- rele. EAS finantseeris projekti 3,2 miljoni euroga, ülejäänud on minu ja minu sõprade raha.”

Halli sõnul on Audruring tegelikult enamat kui pelgalt ringrada. “Tavaliselt arvatakse, et kui on ringrada, siis ongi ainult mootoripõristami- ne, aga meil on umbes kolmandik tänavu kavas olevatest üritustest kontserdid, rahvaspordiüritu- sed ja muud mootoritega mitte seotud üritused,” täpsustab Hall.

” Tasub teada Kuidas saab vald ettevõtlust soodustada

TARISTU rajamine, arendami- ne ja korras hoidmine.

DETAILPLANEERINGUTE, pro- jekteerimistingimuste ja lu- bade kiire menetlemine.

ASJAAJAMINE võimalikult ki- ire ja lihtne.

KESKKONNAPROBLEEMIDE la- hendamine.

TÖÖJÕU leidmisel abi, noorte sidumine ettevõtetega.

KOHALIKE ETTEVÕTJATE kut- sumine hangetele, nende tunnustamine ja toetamine.

ETTEVÕTJATE KAASAMINE vo- likogu töögruppidesse.

ETTEVÕTLUSPÄEVADE korral- damine.

INFO valla kodulehel, tasuta kuulutused valla lehes.

RUUMIDE kasutamise võimal- damine.

VAIDLUSTE LAHENDAMINE ko- gukonna ja ettevõtete vahel.

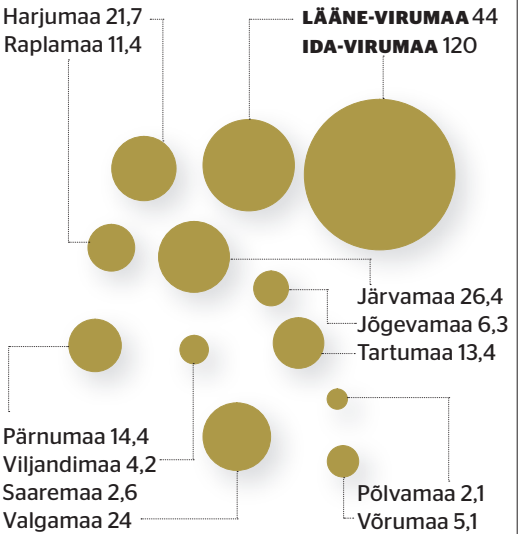
Ä Vördlus
Vaid Lääne-Eesti ja
Hiiumaa investeeringute
poolest valged laigud

mullu valdadesse tehtud suuremad investeeringud,
mln eurodes

kuni 5 5-10 10 või enam

Enim raha läks Virumaale

mullused suuremad investeeringud maakonniti, mln eurodes

KÜSISIME KÕIKIDELT MAAVALITSUSTELT, millistes valdades millistel ettevõtetel valmisid mullu tootmishooned või tehti olulisi investeeringuid, ning palusime täpsustada investeeringu suurst. Välja on jäetud mullu linnades tehtud suured ettevõtlusinvesteeringud. Tabel ei pretendeeri täielikule ülevaatele kõikidest 2012. aastal valminud objektidest valdades.

TARTU maavalitsus oli ainus, mis ei osanud välja tuua mitte ühtegi mullu oma maakonnas valminud olulist tootmisobjekti.

LÄÄNEMAA JA HIIUMAA maavalitsuse teada ei valminud neil mullu ühtegi erakapitalile kuuluvat olulist tootmisobjekti. Hiiumaal avas MTÜ Hiiumaa Veis ja Lammas eelmise aasta oktoobris euroraha toel ehitatud Vaemla lihatöötlemiskeskuse, mis läks maksma 0,5 miljonit eurot. Läänemaal saab aga tänavu oma robotlõpsilauda valmis Hanila vallas asuv OÜ Lagendi.

Valik valminud ja
valmivaid objekte

ettevõtte, investeeringu objekt ning maksumus
mln eurodes

Harjumaa

2012	
RAASIKU	
AS Elering, Aruküla alajaam	16
JÕELÄHTME	
OÜ EU GIG, tehasehoone	4
KUUSALU	
OÜ Suurekivi, robotlõpsilaut	1,7

2013	
JÕELÄHTME	
OÜ Nehatu Logistikapark, Nehatu logistikapark	
AS Katoen Natie Eesti, Muuga logistikakeskus	
SAKU	
AS Elering, Kiisa avariireservelektrijaam	
SAUE	
AS Alliku OS, robotlõpsilaut	

Ida-Virumaa

2012	
MÄETAGUSE	
OÜ VKG Kaevandused, Ojamaa kaevandus	120

2013	
VAIVARA	
AS Eesti Energia, põlevkiviõlivabrik	

Jõgevamaa

2012	
PAJUSI	
AS Pajusi ABF, lõpsilaut	1,9
PUURMANI	
OÜ Härjanurme Mõis, laudad ja abihooned	1,7
OÜ Viru Mõlder, sigala uuendus, sõnnikuhoidla	1,3
JÕGEVA	
OÜ Vaimastvere Agro, laut	1,4

2013	
JÕGEVA	
AS Scanola Baltic, rapsipressimise tehas	

Tallegg, OÜ Säästke ja AS Barrus oma investeeringu täpset suurst ei avalda

Järvmää

2012	
IMAVERE	
Stora Enso Eesti AS, saeveski järeltööstlustsehh	2,5
AS Risti Agro, robotlõpsilaut	3
AMBLA	
OÜ Aravete Biogaas, biogaasijaam	6
OÜ Terasman, tootmise kaasajastamine	1,1

TÕRI	
OÜ Oisu Biogaas, biogaasijaam	5,1
PAIDE	
AS Mõo Invest, tootmishooned	2,5
ALBU	
OÜ Tammsaare, robotlõpsilaut	2,2
JÄRVA-JAANI	
Piimandusühistu E-Piim, tootmise uuendamine	2
KOIGI	
OÜ Lapavira, hoone sisekalakasvatuseks	2

2013	
AMBLA	
OÜ Aravete Agro, lõpsilauda rekonstrueerimine	
TÕRI	
OÜ Estonia, Taike laudakompleks	

Lääne-Virumaa

2012	
VIHULA	
OÜ Vihula Mõis, mõisahoonete renoveerimine	15
VIRU-NIGULA	
AS Nelja Energia, 3 tuulegeneraatorit	10
RAKKE	
AS Nordkal, lubja- ja filleritehase uuendus	7,2
VÄIKE-MAARJA	
OÜ Pandivere L.T., tehase rekonstrueerimine	3
AS Baltic Agro, punkerladu	1
OÜ Vao Agro, lõpsilauda laiendus, silohoidla	0,9
OÜ Triigi Farmer, veisefarmi uuendus	0,6
AS Tallegg, broilerifarm	>0,5
SÕMERU	
OÜ Vaeküla Suurtalu, robotlõpsilaut	1,5
VINNI	
OÜ Roela Suurtalu, lõpsilaut	1,3
OÜ Tammikus, lõpsiloomalaut	1,1
TAMSALU	
OÜ Markilo, sigalate ja sõnnikuhoidla uuendus	1,2
LAEKVERE	
AS Palmako, tootmishoonete renoveerimine	0,7

2013	
RÄGAVERE	
Lemmusoo talu (FIE), lauda juurdeehitus	
SÕMERU	
TÜH Põllumajandusühistu Kevili, viljaelevaator	
VINNI	
OÜ Vinni Biogaas, biogaasijaam	
VIRU-NIGULA	
AS Viru-Nigula Saetööstus, saeveski taaskäivitus	
VÄIKE-MAARJA	
OÜ Green Electric, Aburi elektrituulik	

Põlvamaa

2012	
VÄRSKA	
OÜ Värskala Laht, puidukuivati, katlamaja	0,8
AS Värskala Vesi, klaaspudeliliin	0,7
Verska Mineraalvee OÜ, tootmisseedmed	0,6

2013	
KANEPI	
OÜ AH Seeniõr, robotlõpsilaut	

Pärnumaa

2012	
HALINGA	
OÜ Halinga, piimakarjakasvatus	6,4
AUDRU	
MTÜ A2 Racing, motoringrada Audruring	5
HÄÄDEMEESTE	
OÜ Keisri Kõõk, mineraalvee villimistehase taaskäivitamine	1,5
TORI	
OÜ Mändaluse Farm, robotlõpsilaut	1
OÜ Säästke, tootmishall	>0,5

2013	
TAHKURANNA	
OÜ Golfer, golfikompleks	
SAUGA	
OÜ Fennobed, tootmishoone	
VARBLA	
OÜ Tuuleenergia, Tamba tuulikupark	

Raplamaa

2012	
KOHILA	
OÜ Kohila Vineer, kasevineeritehase uuendus	9
RAIKKÜLA	
OÜ Violante Mõõbel, tootmishoone	1,8
RAPLA	
OÜ KMR Livestock Europe Ltd, tõupullifarm	0,6

Saaremaa

2012	
PÕIDE	
OÜ Alunaut, tootmishoone, seedmed	0,8
LEISI	
OÜ Ratla, lõpsilaut, lõgahoidla	0,7
KAARMA	
AS Baltic Workboats, tootmise kaasajastamine	0,6
LÜMANDA	
OÜ Saare Foods, pudelite tootmisliin	0,5

2013	
KAARMA	
OÜ Merinvest, tootmishall	
OÜ Smidt Metall, juurdeehitus, seedmed	
AS Baltic Workboats, büroohoone	

Tartumaa

2012	
RANNU	
OÜ Harry Metall, tehas	3,2
OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus, seedmed	1,8
TÄHTVERE	
AS A. Le Coq, logistikakeskuse juurdeehitus	2,3
OÜ Volvo Estonia, teenindushoone laiendus	0,8
LUUNJA	
AS Palmako, graanulitehas	2,5
VARA	
OÜ Vara Saeveski, palgiliini rekonstrueerimine	1
OÜ Varnja Farmid, sigalakompleks	0,8
HAASLAVA	
OÜ Männiku Piim, kuivati, heakord	0,5
AS Baltoil, lao- ja tootmishoone, tootmise automatiseerimine	0,5

2013	
HAASLAVA	
OÜ Lumina Metall, viihall	
RANNU	
OÜ Rannu Mõis, laudakompleksi renoveerimine	
RÕNGU	
OÜ Rõngu Pagar, tootmishoone	
TARTU	
AS Tartumaa Maamees, farmihoone	
TÄHTVERE	
OÜ Tartu Biogaas, biogaasijaam	
OÜ Temex, laohoone	
OÜ Laadur, teenindushoone	
ÜLENURME	
OÜ Agriland, müügi- ja teeninduskeskus	
LUUNJA	
AS Grüne Fee Eesti, täiendav koostootmisseed	

Valgamaa

HELME	
AS Graanul Invest, koostootmisjaam	24

Viljandimaa

2012	
SAAREPEEDI	
Parduse talu (FIE), robotlõpsilaut	1
TARVASTU	
OÜ Karpo, laut	1
OÜ Foodtrade, lahooned	0,5
KÕPU	
OÜ Kõpu PM, noorloomalaut	1
SUURE-JAANI	
OÜ Combimill, saeveski taaskäivitamine	0,7
Lisaks ostis OÜ Combimill endise Sakala saeveski kinnistu ja seedmed, ostuhinda ei avalda.	

2013	
PÄRSTI	
OÜ Jerwer, Päre robotlõpsilaut	

Võrumaa

2012	
SÕMERPALU	
Võhandu Põllumajanduse OÜ, lõpsilaut	1,8
HAANJA	
OÜ Loyde, lõpsilauda rekonstrueerimine	1,4
ANTSILA	
AS Linda Nektar, tootmishoone, seedmed	0,8
RÕUGE	
OÜ Management, Ööbikuõru Villa	0,6
VÕRU	
AS Barrus, tootmisseedmed	>0,5

TEHING

Fortumo toob tähesära Eestisse. Firma kaasas vägevad välispartnerid

FORTUMO asutaja ja juhatuse liikme Rain Rannu sõnul lisainvestoreid lähiajal plaanis kaasata ei ole, ent muude partnerluste kohta on kindlasti teateid tulemas. FOTO: VEIKO TÖKMAN

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Eile liitusid rahvusvahelisi mobiilimakseid pakkuva Tartu ettevõtte Fortumo omanikeringiga tehnoloogiaettevõtte Intel ja USA riskikapitalifirma Greycroft. Tehingu maksumus jääb kümne miljoni euro piiresse.

Fortumo OÜ juhatuse liikme Rain Rannu sõnul leidsid suur korporatsioonid tee nendeni ise. "Kuna me tegutseme suhteliselt atraktiivsel ja kiiresti kasvaval turul, siis loomulikult on meil olnud üksjagu huvilisi," ütles Rannu.

Intel ja Greycroft valiti teiste hulgas välja tänu strateegiale ning meeskondade sobivusele. Inteli juures oli Rannu hinnangul oluline, et tegu on globaalse suur korporatsiooniga, kes on kohal pea igas maailmanurgas, sealhulgas Fortumole strateegiliselt väga olulistest piirkondades, nagu Aasia ja Ameerika Ühendriigid.

"Fortumo konkurendid on enamasti kesken-

Tasub teada Klientideks on suurfirmit

FORTUMO on sõlminud otselepingud kahe maailma suurima telekommunikatsioonigrupi, Vodafone'i ja China Mobile'iga.

KLIENTIDE HULKA on lisandunud ka mängutootjad Game-loft, Vostu ning Zeptolab (Cut the Rope).

MICROSOFTIGA alustas ettevõtte koostööd jaanuaris, populariseerimaks rakenduste siseseid makseid Windows 8 platvormil.

dunud USA ja Lääne-Euroopa turgudele. Fortumo tegeleb aga lisaks nendele riikidele ka arenevate turgudega, kus mobiiltelefonide kasutajaid on tunduvalt enam kui pangakonto omanikke," teatas Rannu.

USA kapitali kaasamine aitab ettevõttel tugevdada juhtpositsiooni arenevatel turgudel ning luua juurde ligi 20 töökohta ettevõtte peakontoris Tartus. Lisaks saab toetada eelmisel aastal Pekingisse loodud kontorit, mille ülesanne on Hiina ja Aasia turgudel tegutsevate mobiilioperaatorite ning klientidega suhtlemine.

Kasu saavad ka teised siinsed ettevõtted. Ambient Sound Investimenti otseinvesteeringute juht Margus Uudam märkis, et Fortumo tehing näitab selgelt, et Ida-Euroopast ning Skandinaaviast on võimalik leida globaalseid turunišše.

Fortumo jaoks tähendab see globaalset abi paljude uste avamisel, uute partnerite ja klientide leidmisel. "Nende kahe väga tugeva investori abil teeb Fortumo kindlasti tubli kasvu," ütles ta.

Uudami hinnangul äratub tehing huvi siinse piirkonna vastu ka teistes riskikapitalifondides, pidades piirkonna all silmas mitte ainult Eestit,

vaid ka Skandinaaviat ja kogu Ida-Euroopat. Teatud eelise saavad mobiilivaldkonna idufirmad.

"Kui kaks nii tõsist nime on siia piirkonda investerinud, siis võitja ei ole kindlasti mitte ainult Fortumo, vaid enamik hea tehnoloogia ja korraliku kasvupotentsiaaliga start-up'idest," hindas Uudam.

Greycroft märkis pressiteates, et ettevõttele meeldib Fortumo tugev tootefookus, võime plaanitud ellu viia ning keskendumine piirkondadele, kus mobiilimaksetel on lähiajal kõige suurem kasvupotentsiaal ning mõju.

Inteli Kesk- ja Ida-Euroopa, Lähis-Ida ja Aafrika regiooni tegevdirektor Marcin Hejka teatas, et Fortumol on eeldused lõigata kasu kiiresti kasvaval mobiilioperaatori-põhiste maksete turul. "Fortumo on hea näide Kesk- ja Ida-Euroopa andekatest ettevõtjatest, kes suudavad luua uuenduslikke ja ülemaailmselt edukaid lahendusi," ütles Hejka.

Tehingu suurus Rannu avaldada ei saanud, ent märkis, et pressiteates mainitud kümne miljoni piiri võib arvestada nii eurodes kui ka dollarites. Uutel investoritel on Fortumos vähemusosalus ja Tartu mobiiliteenuste firma Mobi Solutions jääb endiselt suurimaks osanikuks. Lisaks kuuluvad Fortumo omanikeringi ettevõtte võtmetöötajad.

Põllumajandusminister jagab ettevõtete juhtidele teenetemärke

Mitu firmajuhti saab täna põllumajandusminister Helir-Valdor Seederilt teenetemärgi. Välja antakse 15 hõbemärgi ja üks kuldmärk.

Kuldne teenetemärk antakse teenete eest põllumajanduse, toidutööstuse, maaelu või maaettevõtluse edendamisel. Hõbedane märk aga eduka tegutsemise eest põllumajanduse, toidutööstuse, maaelu või maaettevõtluse edendamisel või tulemusriikka koostöö eest ministriumiga.

Kuldsed märgi pälvis Rein Nigul, kes on 2001. aastast Asi Va-

lio juhatuse liige ja osustidirektor ning Tallinna Külmuhoone Läti tütarettevõtte Livonia juhatuse esimees.

Nigul pole märkamata jäänud ka välismaal – 2010. aastal tunnustas Soome president teda Soome Lõvi rüütelkonna I klassi rüütlimärgiga. Võimeist rina alustanud Nigul on juhtinud piimatoodete kombinat, olnud põllumajandusministri asetäitja ja ministriumis kantserler ja konsulteerinud välisriikide piimandusettevõtteid.

LIVONIA juht Rein Nigul FOTO:

ARIPAEV.EE

MEELI KÜTTIM

Kes on kes Teenetemärgi saajad

KULDNE TEENETEMÄRK
Rein Nigul - Eesti piimanduse arendaja ja eestvedaja

HÕBEDANE TEENETEMÄRK
Teet Soorm, Aino Toome, Eda Laas, Andres Kallaste, Ants Bender, Egon Palts, Elve Joon, Jaan Leetsar, Jüri Kasesalu, Laine Magus, Leiti Tulf, Olavy Sülla, Piiret Pihel, Rein Viiralt ning Veljo Ilves.

EESTI PLASTITÖÖSTUSE
Estonian Plastics Association LIIT
Vajad PLASTIKUST toodet?
tel 58 518 778 www.plast.ee

Nurmiko Aiandipood
Tel 673 7530, aiandipood@nurmiko.ee
Parim valik tulpe uuenenud Nurmiko Aiandipoest
www.nurmiko.ee

ML-TRANSPORT
Osakoormate vedu tagaluukautodega
TALLINN-HELSINKI-TALLINN
Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!
tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee
www.mltransport.ee

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 • 24 h
Hind 1,09 €/min
Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

Äri teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga 15€
Reklaami tellimine: reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

Reaalpension mullu vähenes

Aasta keskmine vanaduspension kerkis mullu 313 euron, ent hinnatõus kärpis pensioni ostujõudu ja reaalpension vähenes 1,3 protsenti.

2012. aasta aprillis tõsteti kaks aastat paigal püsinud pensioniindeksit, mistõttu oli aasta keskmine vanaduspension ligi kaheksa euro võrra suurem kui 2011. aastal.

“Kui aga vaadelda vanaduspensionist ostujõu muutumist aasta jooksul, pole tulemus nii rõõmustav – 3,9protsendiline tarbijahinnaindeksi tõus ületas pensionitõusu ja kui keskmine nominaalne vanaduspension kasvas 2,6%, siis reaalne vanaduspension, mis võtab arvesse ka inflatsiooni mõju, vähenes 1,3%,” kirjutas statistikaameti juhtivstatistik Marve Randlepp statistikablogis.

Kui vaadelda pikemat perioo-

di, on pensioni ostujõud märksa elujõulisem. Näiteks viie aastaga (2012. aasta võrreldes 2007. aastaga) on reaalne vanaduspension kasvanud 12 protsenti.

See periood hõlmab ka masueelset kiiret pensionitõusu (2008. aastal kasvas keskmine vanaduspension 23%) ja olematu inflatsiooniga 2009. aastat.

Pension majanduskasvuga ei tõusnud. Kuna pensioniindeks arvutatakse eelmise aasta majandusnäitajate põhjal, on pensionimuutus majanduse arengust sammu võrra tagapool – nii tõusis pension veel 2009. aastal, kui majanduskriis oli juba täies hoos.

Samas 2011. aasta, mil majanduslangus juba üldiselt läbi saamas oli, pensionitõusu kaasa ei toonud.

ARIPAEV.EE

CV Keskus: noored tahavad palka 800–1200 eurot

Eesti noorte palgasoovid on realistlikumaks muutumas, järeldas tööportaali CV Keskus oma haridus- ja infomessil Intellektika tehtud küsitlusest.

Küsimusele, millise bruto-palga eest oleksite valmis tööle asuma, valis enamik (43% vastanuist) palgavahemiku 800–1200 eurot kuus. 34 protsendiga järgnes vahemik 400–800 eurot kuus. 12,6% vastanuist arvas enesele sobivama palga kuuluvat vahemikus 1200–1600 eurot kuus.

“Kui veel mõne aasta eest vastas enamik noori, et läheks tööle kahe-kolme Eesti keskmise kuupalga eest, siis tänavusest küsitlusest selgub, et noorte ootused on kõvasti alla tulnud,” ütles CV Keskuse tegevjuht Paavo Heil.

“Samas, eks teatud idealism ole noortele iseloomulik, kui neil need helesinised unistused

nüüd vaikselt ära hakkavad kaduma, siis on see ka mu meelest veidike kurb,” tõdes Heil.

Suure üllatusena tuli talle aga asjaolu, et noortegi seas on traditsioonilised soorollid kõvasti juurdunud.

Neiud tahavad vähem palka.

“Üllataval kombel on ühiskonnas levinud hoiakud selgelt palgalõhet suurendavad – kui meessoost vastanud valisid esmaseks palgavahemikuks 800–1200 (51,3% vastanud meestest), siis naissoost vastajad hindasid end madalamalt – tervelt 41,9% vastanuist valis palgavahemiku 400–800 eurot kuus,” nentis Heil. “See tendents näitab kahjuks, et palgalõhe kadumist tuleb veel terve inimpõlve jagu aastaid oodata.”

ARIPAEV.EE

10

miljoni suuruseks hinnatakse Fortumo müügitehingu väärtust. Seda, kas tegu on eurode või hoopis dollaritega, firma juht ei täpsustanud. Fortune 500 firmadest on Intel Gazpromi ja Microsofti kõrval üks väheseid Eestisse investerinud firmasid.

Riigieelarve Brüsseli rangema kontrolli alla

Juba 2014. aasta Eesti riigieelarve eelnõu peab läbima Euroopa Komisjoni eelkontrolli veel enne riigikokku jõudmist. Nii näeb ette värskem liisandus reeglitesse, mis karmistavad euroalal järelevalvet liikmesriikide rahanduse üle, välis- tamaks juba eos seesugused võimalikud, milles euroala praegu viskleb.

Kui riigieelarve eelnõu ei vasta n-ö ühiselule reeglitele, riskides ülemäärast paisutada riigi võlataset või defitsiiti, võib komisjon uute reeglite kohaselt nõuda eel-

arve-eelnõu muutmist. Brüsseli žargoonis “kakspakiks” tituleeritud kahest seadusest koosnev pakett sai üleile Euroopa Parlamendilt kaua oodatud heakskiidu.

Hoolsam järelevalve. Praegu-seks on juba käivitunud protsess, kus liikmesriigid kooskõlastavad Euroopa Komisjoniga eelarve põhisuunad. Täiendatud järelevalve aitab tagada, et riigid oma sõnastatud suundadest ka realselt kinni peaksid. Veel saab komisjon volitused range-

maks järelevalveks euroala riikide üle, mis on silmitsi süvenevate finantsprobleemidega. Sisuliselt ametlikustatakse sellised komisjoni järelevalvemissioonid, mida mittemetlikult kasutati juba 2011. aastal, et teha järelevalvet toona kriisi äärel vankunud Itaalia eelarveprotsessi üle.

Hoolsama järelevalve alla jääksid edaspidi ka abiprogrammi alt väljunud riigid. Praegu pole neid veel ühtegi, kuid Iirimaa ja Portugalil on lootust varsti käenduse alt vabaks saada.

ARIPAEV.EE

TOTAALNE TURUNDUSSÜNDMUS!
TURUNDUSKONVERENTS

PASSWORD

13. märts: MIDAGI UUT!

13. - 14. MÄRTSIL TALLINNAS
COCA-COLA PLAZAS

Helikoptervaade turunduse uusimatest suundadest:

Loovus: **Teo Hären (Rootsi)**

Telereklaam: **Tim Whirledge (UK)**

Klienditeenindus: **Indrek Saul (Eesti)**

Turundusanalüütika: **Tony Rowe (UK)**

Kriisikommunikatsioon: **Stuart Bruce (UK)**

Internetipsühholoogia: **Graham Jones (UK)**

Meediaplaneerimine: **Oliver Gertz (Saksamaa)**

Eesti turunduse olukorrast: **Piret Mürk-Dubout, Karl Multer, Olav Osolin.**

AUHINNAGALA:

Aasta Turundustegu, Aasta Suhtekorraldustegu ja Aasta Meediategu finalistide esitlused ja võitjate auhindamine.

TURUNDUSROCK 2013:

Turundusbändide festival Cafe Amigos.

14. märts: MIDAGI PÕHJALIKKU!

Kuus paralleelseminari: esimese päeva esinejad lähevad oma teemadesse süvitsi.

SOODUSHIND 28. veebruarini!

Osalemine mõlemal päeval **399 €** (km-ga 478.80), märtsist **470 €** (km-ga 564)

Osalemine ühel päeval **299 €** (km-ga 358.80), märtsist **370 €** (km-ga 444)

Lisainfo ja registreerimine:

silja@best-marketing.com

tel 53 079 151

WWW.BEST-MARKETING.EE

Toetajad:

Äripäev

AVISION

Korraldaja:

best marketing

TNS

TNS Emor

PRIVILEEG

ainult Äripäeva lugejale

Georg Ots Spa Hotell

Georg Ots Spa Hotell tutvustab privileegeeritutele stressivaba sihtkohta Saaremaal. Eripakkumisenä on saadaval piiratud hulk luksuslikke puhkusepakette „Stressivaba elu”, mis panevad Teid maisele naudingule uue pilguga vaatama. Spetsiaalselt Äripäeva tellijate privileegiks loodud pakett pakub luksuslikku lõõgastust stressivabas keskkonnas. Tulge koos kaaslasega ning nautige aega, rahu ja vaikust. Puhkus toob sära silmadesse, annab energiat ja pakub võimaluse end tööst välja lülitada. **

220–265 €

Maailmaklass Teie köögis – MAC

Alates 39 €

Maailmaklassi teravus Teie köögis – MACi nugade komplekt. Need noad olid siiani vaid tõeliste proffide pärusmaa. Kuid miks ei võiks Teiegi kodu kaunistada nugade Mercedes? MACi noad on legendaarsed oma žiletilaadse teravuse poolest – see on omadus, millega ei konkureeri ükski teine maailma suurtootja. Vaid üks lõige selle noaga ja Te olete teravuse mõiste enda jaoks uuesti defineerinud. Peale selle tõstab MACi noad konkurentide seast esile imeõhukese tera paindlikkus – liha, kala, juurviljad ja kõik muu lausa libiseb läbi selle tera. ***

Veiniostureis Bordeaux'sse

Vaid 1450 €

KonTiki unikaalne veiniostureis Bordeaux'sse. Lõbus teekond heas seltskonnas kohta, kus Dionysost tabas jumalik inspiratsioon. Tunnustatud veinimõisad ning kohalike veinide degusteerimine, värsked austrid ja Prantsuse köögi hõrgud maitseid. Reis toimub 25.–30. aprill 2013. Mõelge vaid, mida pakub Privileeg Äripäeva tellijatele: Teil on erakordne võimalus tutvuda süvitsi Prantsusmaa ühe põnevaima piirkonna gastronoomia ja veinikultuuriga. Sauternes, austriküla Cap Ferret, foie gras ja muud piirkonnaga seotud hõrgud märksõnad. Öhtusöögid chateaux's Aquitaine' maakonna traditsiooniliste roogadega.

Illy kohvimasin

Vaid 169 €

Illy kohvimasin – Võimaldab omada kohvivalmistamise tipptaset! Itaalia arhitekti Luca Trazzi modernse disainiga espressomasin – tippkvaliteet ühe nupuvajutusega. See on Teie eksklusiivne õigus soetada äriklassi kohvimasin privileegeeritud hinnaga. Olge esimeste seas! Tipptasemel kohvinauding on uue Illy kohvimasinaga X7.1 lihtne: asetage Illy kohvikapsel X7.1 kohvimasina kapa sisse ning vajutage nuppu. Vaid 30 sekundit ja saate nautida autentset Itaalia espressot, mis on täidlane, tasakaalukas ning kvaliteetne. Algupärane Illy kohv.

Vaata kõiki pakkumisi: privileeg.aripaev.ee

** 2 ööd majutust toas DBL/TWIN, 1 GOSPA kadakahoolitsus (75 min), 1 THALGO nahatüübipõhine näohoolitsus (60 min), 1 käte või jalgade parafiin (30 min), 25-eurone kinkekaart, millega saab tasuda öhtusöögi eest GOSPA restoranis (nädala keskel või nädalavahetusel). *** Valik: kokanuga (21 cm), üldnuga (20 cm), Jaapani nuga (16,5 cm), fileerimisnuga (17,5), koorimisnuga (10 cm), koorimisnuga (6 cm), teemantteritaja Maci nugadele.

Ä Tasub teada
Võrdne toetus
kandidatuuri toetajad

PEEP PETERSON
Transpordi- ja teetöötajate ametiühing,
Liinilennunduse ametiühing,
Tervishoiualatöötajate ametiühingute liit,
Side- ja teenindustöötajate ametiühingute liit,
Vedurimeeste ametiühing.

TIIA EDITH TAMMELEHT
Teenindus- ja kaubandus-
töötajate ametiühing,
Kaevurite ja energeetikute sõltumatu ametiühing,
Haritlaste ametiühing,
Geoloogiatöötajate ametiühing.

PÄRAST ametiühingujuhiks saamist võttis Peterson esimesed õnnitlused vastu **elukaaslaselt Helena Lorentsilt**. FOTO: ANDRAS KRALLA

AMETIÜHINGUD

Peep Peterson on uus ametiühingujuht.

Hääletus oli lõpuni tasavägine

Ä KADRI PÕLENDIK
kadri.polendik@aripaev.ee

Eile valiti Eesti Ametiühingute Keskliidu (EAKL) volikogul uueks ametiühingujuhiks senine volikogu esimees ja transpordi ametiühingu juht Peep Peterson.

Petersoni poolt hääletas salajasel hääletusel 41 volikogu liikmest 23. Teine kandidaat oli keskliidu praegune õigussekretär Tiia Edith Tammeleht, kes sai 16 häält. Kaks valimissedelit oli rikutud.

Häälte lugemisel püsis põnevus viimase hetkeni, sest juhuslikus järjekorras valitud sedelilt kolmasid nii Petersoni kui ka Tammelehe nimed esiti võrdse sagedusega.

Lõpuks enam kui poole volikogu liikme toetuse saanud Peterson tänas kõnes nii senist juhti Harri Taligat kui ka vastaskandidaati, kellega ta avaldas lootust koostööd teha.

“Meile sinu ja paljude teistega siin on see aasta väga tähtis, sest valmistame ette kollektiivsete töösuhete reformi. Tööga tuleb alustada kohe, et õiguslik baas järgmisteks aastakümneteks oleks sobilik; et Eestist areneks põhjamaine riik, kus töötajad tahavad töötada nii, nagu nad praegu tahavad Soome minna,” rääkis Peterson.

Tammeleht õnnitles uut esimeest pressiteate vahendusel ja avaldas lootust, et paljuräägitud koostöö ka tegelikkuses toimuma hakkab.

“Olen valmis oma senisel postil jätkama ning esindama ja kaitsma meie liikmeid nii õigusvaidlustes, läbirääkimistel kui ka muudes ametiühingutele tähtsates küsimustes,” märkis Tammeleht.

Ametist lahkuv Eesti Ametiühingute Keskliidu esimees Harri Taliga jäi edasistest plaanidest rääkides umbmääraseks, märkides vaid, et kõigepealt ta puhkab.

“Mingid mõtted on, mida võiks teha, milles võiks endale rakendust leida, aga täna on sellest veel natuke vara rääkida,” sõnas Taliga.

Möödunud aasta lõpus kirjutas Äripäev, et Taligast võib saada uus riiklik lepitaja, kuid seda ei ole kinnitanud ükski osapool.

Ühelt poolt nad teavad, et tegu on vintske selliga, aga teiselt poolt on ootused, et suudame vastastikku kasulikud olla.

Peep Peterson suhetest tööandjatega

Ametiühingujuhiks valitud Peep Peterson peab oluliseks ühingu mainet parandada.

Peterson nimetas ühe esimese ülesandena uues ametis teha inimestele selgeks, et ametiühing ei ole mitte asjade vastu, vaid progressiivse nägemuse poolt.

Millised ootused on ametiühingute juhtidel Teile? Mida Te esimesena tegema hakkate? Ametiühingu juhtide ootused on hoida sisemist ühtsust. Mina tunnetan seda ootust, et aidata liitunud paremini järje peale. Tegelikult toimubki peamine ametiühingu töö just haruliitides, majandussektorites. Esimene teema on sotsiaalsete töösuhete reform, streigiseadus. Kogu see pakett läheb sel aastal muutmisele ja sellest sõltub minu arvates nii majanduse kui ka Eesti käekäik, suund, kuhu järgmised 10 aastat liigutakse.

EAKLi liikmete arv on aastaid langenud. Kuidas kavatsete

Ä Kommentaar

Proгноosisin tulemust üsna täpselt

HARRI TALIGA
ametist lahkuv ametiühingute esimees

Esimehena ma juhi valimisel osaleda ei saanud, kuid ennustasin Petersoni võitu. Or-

ganisatsioon on teinud otsuse ja läheb edasi. Selles mõttes asi jätkub, et ega elu siis seisma jää, kui üks esimees ameti maha paneb ja teine asemele tuleb.

Peterson on vääriline järglane keskliidu juhi ametikohale, sest tal on energiat, ambitsiooni ja tahtmist, mis on äärmiselt oluline.

Ma prognoosisin seda tulemust üsna täpselt.

Kui on kaks kandidaati, siis paraku ühele jääb eelviimane koht ja teisele austusväärne teine, siin ei ole midagi teha. Peterson on olnud kauem tegev nii ametiühingutes kui ka kauem haruliitu juhtinud. See tagab talle laiemat tuntu.

Peterson: silume nukid vastastikku ära

Liikmeid juurde meelitada? Esimese asjana tuleb tõhustada organisatsiooni, tuleb olla ka nendes töökohtades, kuhu meie liikmed edasi liiguvad, kuhu nad läksid tekstiilitööstusest või kuhu inimene läheb laevandusest. Kohal tuleb olla igal pool.

Teiseks tuleb oma mainet parandada ja öelda, et oleme progressivne jõud, me ei ole mitte asjadele vastu, vaid mingi progressiivse nägemuse poolt. Sellisel juhul on liitujaid kindlasti rohkem.

Te rääkisite täna (eile - toim) hommikul, et ka pankadel võiks olla oma ametiühing. Kui reaalne see on? Ma tean, et see on reaalne, aga mingeid ennustusi ma tegema ei hakka.

Teid on päris palju kritiseeritud. Mis te nüüd kriitikutele ütlete? Osa kriitikast on kindlasti õige, tuleb iseendaga tegeleda. Aga selles on ka väga palju müra või kolli seina peale maa-

limist. Kindlasti peab kommunikatsioon ja sisemine läbikäimine ametiühingute organisatsioonis paranema. Siis me silume kindlasti need nii-öelda nukid vastastikku ära, et asi liiguks kenasti, nii nagu ta transpordiametiühingus tegelikult oli.

Ühe probleemina on märgitud Teie kuuluvust sotsiaaldemokraatlikusse erakonda. Kas Te plaanite selles mingit muutust? Jah, olen öelnud, et astun sotsiaaldemokraatlikust parteist välja ja nii ma ka teen. Täna kõiki, kes minuga seal 22 aastat koos on olnud. Nüüd tuleb kindlasti pikem vahe sisse.

Mis Te arvate, kas tööandjad tunnevad Teie suhtes hirmu? Olete öelnud, et tahate olla jõulisem juht kui Harri Taliga. Ma arvan, et nende tundmus on kahetine. Ühelt poolt nad teavad, et tegu on vintske selliga, aga teiselt poolt on ootused, et me suudame kokku leppida ja vas-

tastikku kasulikud olla. Ma julgen välja tuua mõne soovijaga kas või bussisektorist, kes usub küll, et Petersoniga on võimalik asju hästi ja viljakalt teha.

Põhjamaades on ametiühingud väga tugevad. Millal jõuab meie ühiskond nii kaugele, et ametiühingud muutuvad arvestatavaks jõuks? Arvan, et hakkame praegu rahulikult astuma ja kunagi me sinna jõuame. Kogu maailm vaatab tegelikult Põhjamaade poole, see on ametiühingu maailma absoluutne ideaal. Päril selliseks me ilmselt ei saa, aga mitu head sammu lähemale kindlasti.

Kas Teil on midagi öelda lahkuvale juhile Harri Taligale? Ma tänan teda isiklikult. Ütlesin talle eile edasi vabandused, et võib-olla on vahel temaga ebaõiglaselt käre oldud. Ta on tööd teinud oma oskuste piires, ja tublisti. Ma tunnustan teda tema pühendumises ja panuses.

ÄRIPÄEVA turundusveebi Best Marketing seminar "Hinnastamise parimad praktikad". Kõneleb Saku Õlletehase juhatuse esimees Margus Kastein. FOTO: ANDRAS KRALLA

KASULIK

Kuidas teha edukat hinnakampaaniat? Suur silt paneb kallimat toodet ostma

Ä ALYONA STADNIK, AIRA TAMMEMÄE
alyona.stadnik@aripaev.ee, aira.tammemae@aripaev.ee

Hinnakampaania õnnestumiseks on vaja kasutada õige sõnumi ja õige suurusega silti. Kuigi tarbija peab end ratsionaalseks, loeb ostuotsuse tegemisel siiski eelkõige emotsioon.

Kui vaadata jaekaubanduskettide tunnuslauseid, mida kuuleme ja näeme söögi alla ja söögi peale, siis paljud neist on seotud hinnaga. Rimi: Head asjad heade hindadega! Säästumarket: Liider, parima hinnaga, Maxima: Hakkame vähem maksma! Prisma: Üks mure vähem! Selver: Hea mõte. "Viie kolm räägivad hinnast. Jaeäris on nii, et ükskõik kui kaugele sa sellest hinnast ei lähe, ühel hetkel jõuad sinna tagasi," rääkis Prisma turundus- ja kommunikatsioonidirektor Kadri Lainas Äripäeva turundusveebi Best Marketing seminaril "Hinnastamise parimad praktikad".

Lainase sõnul meeldib meile kõigile arvata, et

oleme ratsionaalsed inimesed, aga sisseoste tehes tugineme siiski emotsioonidele. "Hind on number ning me saame kõik aru, et viis on suurem kui neli, ja see ei ole keeruline. Aga kui me poodi läheme ja näeme mingisugust toodet, mis meile meeldib, siis teeme otsuse emotsiooni mõjul: "Mul on seda vaja, praegu on see hea hinnaga, oleks just hea aeg osta," selgitas Lainas.

Hinnasildi suurus müüb. Kui kõrvuti on paigutatud kahe analoogse toote pakkumised, üks neist suure kollase sildiga, millel on kõrgem hind, aga lisatekst "Soodne!", ja kõrval teine, väikese sildiga madalama hinnaga toode, siis tarbija eelistab Lainase sõnul suurema sildiga kallimat toodet, sest see on sooduspakkumisena välja mängitud. "Kui paned poes mingile tootele kampaaniasildi, siis inimesed hakkavad seda rohkem ostma. Panime tootele "hinnagarantii" sildi, kuigi hind ei muutunud. Sildiga tooteid osteti aga neli korda rohkem," tõi Lainas näite.

Samas iga sõnum sildil ei tööta. "Mõni aasta tagasi panime tootele sildid "eriti soodne", müük kasvas meeletult. Millalgi me ühtlustasime sildid

1,25

liitrit on sobiliku karastusjoogi pudeli maht, mida tasub pakuda besnsiinijaamades. Suurtes poodides tahetakse 2-liitriseid pudeleid.

ning panime sildi "normaalne", see ei müünud enam," meenutas Lainas.

Lainas märkis, et sooduspakkumine töötab siiski juhul, kui ainult mõni kaup on soodsam. "Oli aeg, kus osa kette tegi tõesti üldiselt suuri soodustusi, kõik hinnad lausa karjusid vastu. Aga mingist hetkest see ei tööta enam," selgitas Lainas.

Rääkides kampaaniatest, tõi Lainas näiteks kalakampaaniaid, mida jaeketid ikka ja jälle teha armastavad, sest kala on börsitoode ning selle hind muutub iga nädal. Prisma tegi näiteks mõni aeg tagasi kampaania, kus müüdi lõhet hinnaga viiskümmen eurot kilo. "Meie turunduses tõstisime kisa, et mis soodus see on, viis-kümmen eurot. Ostujuht ütles, et maailmaturul on see jube soodne hind, sest pärast pühi lähevadki maailmaturu hinnad kõrgele," kirjeldas ta olukorda.

Ka müüja ja ostja konflikt seisneb sageli selles, et ostujuhid vaatavad maailmaturu hindu reaajas. "Paljud kliendid on aga mõtetega minevikus, kus hinnad olidki madalamad," märkis Lainas.

Sekretäri test. Kui tahta kindel olla, et kampaania hästi vastu võetakse, peab see läbima nn sekretäri testi. "Mitte ostujuht, kes on selle kategooriaga tegelenud üle viie aasta, ei hinda, kas see hind on soodne, vaid tuleb minna sekretäri laua juurde ning küsida: "Kas see hind on madal?". Kui sekretär ütleb: "Vist on küll", siis ilmselt ongi odav," kirjeldas Lainas. "Kui oled iga päev toodete sees, siis tekib vale arusaam sellest, mis tegelikult tarbija jaoks odav on."

Tarbijatest rääkides märkis Lainas, et huvitav tendents on nn hübriidtarbija teke. "Selline klient ostab impulsi ajendil kalli ajakirja, aga paarisendine hinnavahe piimapakkide vahel paneb teda eelistama odavamat."

Kui 2007. aastal moodustas kampaaniatoodete osakaal Saku jaemüügis kümme protsenti, siis nüüd müüb ettevõtte iga teise õlle kampaaniahinnaga. "See ei ole meie otsus, see on turu otsus ehk

Äripäev *Best Sales* **ehitusuudised.ee**

ÄRILAUSE

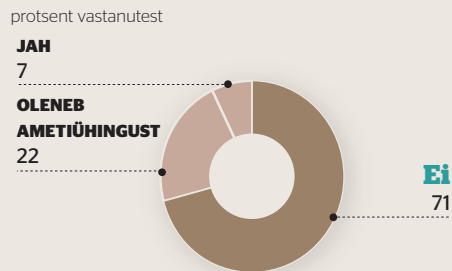
» **Indrek Peterson: Kuna võõrtööjõule kohaldatakse mujal rangemat kontrolli, võib Eestisse tagasitulijate arv taas suurened.**

Ehitusettevõtete liidu tegevjuhi hinnangul on Skandinaavia ehitusturu kasvu peatumise ja välismaiste ehitajate tihedama kontrolli tõttu oodata vaba tööjõu hulga suurenemist Eestis

GALLUP

Eile valiti ametiühingute uueks juhiks Peep Peterson.

Kas ametiühingud on Eestis arvestatav jõud?

JAH
URMAS SULE,
Pärnu haigla juhatuse esimees ja
haiglate liidu juht

Igasugused inimeste ühendused on arvestatav jõud. Minu jaoks pole oluline see, kas keegi on tugev või nõrk, ja eks sellise hindamise puhul peitub tõde alati vaataja silmades. Iga organisatsiooni juht peab oma igapäevases tegevuses arvestama sellega, et teatud grupp inimesi koondu alati ametiühingutesse ning ametiühingute ja tööandjate suhted peavad olema konstruktiivsed. Ametiühinguline liikumine Euroopa Liidus on normaalne nähtus ja seda peab katsuma organisatsiooni ja riigi tugevuseks ära kasutada.

Tegelikult on igal pool – ja eriti tervishoius – kõige olulisemad väärtused inimesed ja inimestevahelised suhted.

EI
KALLE KUUSIK,
ASI Eolane Tallinna juhatuse
esimees

Kui Eestit mõne teise riigiga võrrelda, siis loomulikult pole ametiühingud meil nii tugevad. Ma ei alahindaks neid, aga kas see just arvestatav jõud on, see on iseküsimus. Igale ettevõtjale on eetilise ja mõistliku, et arvestatakse töövõtjate huvidega. Ma ei ütleks, et organiseeritud ametiühingut ei peaks olema – ettevõtteid on ju erinevad.

ASi Eolane Tallinn (endine AS Elcoteq Tallinn) on ametiühing olemas ja selle esindajaga on väga hea koostöö.

LUGEJA ARVAB

» **Küsimus: miks te olete müinud Eesti suveräänsuse Brüsselile ja kui palju nad teile selle eest maksid?**

Kommentaari loole “Aita Reformil ausaks saada”
LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetis:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Vainu Rozental,
vainu.rozentala@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminariid, käsiraamatud,
Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija
saab lugeda Eesti parimat majanduslehte digiversiooni **Internetis,**
iPadis ja nutitelefonis.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetis võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetis kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Katku asemel käib krooniline valimiskampaania

Vesi tiigis on vahul ja muda üles keerutatud, oodatakse suuri sündmusi. Reformierakonna liidrite ämbrikolin meenutab katkuvankri kellukest: keda vägisi meediavankrile pole veetud, poevad põõsas- ning teevad näo, et pole tõbiseid kunagi tundnudki. Parem pole seis ka IRLi jaoks. VEB-fondi, ämma raha ja Autorollo sarnaseid luukeresid neil kapis ei klõbise, kuid pahaendelised märksõnad Air ja Energia seostatakse ühe konkreetse ministriga küll. Ka kodukulude teema on IRL oma uues reklaamis targu maha vaikinud.

Arvamusküsitlused näitavad vasakpoolsete eduseisu, roheliste *come-back'i* ja hulga protestihäälte uitamist kõige vähem plekilise pintsakuga partei otsinguil. Kas võiks see tähendada Keskerakonna ja sotsiaaldemokraatide valimisvõitu ning sotsialismihõngulist valitsust? Pigem mitte.

Riigikogu valime märtsis 2015, tänavu sügisel valime kohalikud volikogud ja 2014. aasta juunis saadikud Europarlamenti. 2016 valitakse president ja siis jälle kohalikud volikogud. Nii pole lootat, et krooniline ulmelubaduste ja pori loopimine vaibuks. Pidev valimisvõitlus on absurdne nõiarõng nii valijatele kui ka valitsejatele. Rahvakogu ja sotsiaälvõrgustikes levivad ideed rohujuuredemokraatiast vaevast et viis aastat vastu peavad, enne aga ei saa ka süsteemi muuta – sest kogu aeg on ju valimised. Õigupoolest peaks küsimus, mida meil tegelikult üldse valida on ja kas see midagi muudab?

Usk varjutab teadmised. Valikutest aru saamiseks tuleb mõista, kuidas inimesed arvamusküsitlusele vastates või valimiskasti juures otsuseid teevad. Infoühiskonnas, faktide, seisukohtade ja väidete lõputus paljususes satub kodanik segadusse, sest inimene kui bioloogiline liik ei ole kohanenud sellise infohulga vastu võtmiseks ja töötlemiseks. Igapäevane infovoog ja turundajate torked isiklikku informuumi on niigi väsitavad, mis siis veel rääkida valimiskampaaniate ajast, mil vastandlikud kõnetused üksteisest üle püüavad karjuda. Et sihtgrupp midagigi vastu võtaks, tuleb sõnumit lihtsustada, korduste arvu suurendada ja heli valjemaks keerata. Nii polegi valiku tegemisel suurt sisulist vahet, kas inimene on kõigi asjaomaste seisukohtade ja väidetega ülimalt põhjalikult kursis või absoluutne ignorant,

REPLIIK

Kes peab jahti välismaalase metsas?

Jahimeestele teevad suhted välismaalastest metsa suuromanikega väga muret. Erametsaliidu korraldatud jahikeeluaktsioonis on metsafirmade osa 94% jahikeelualusest pinnast. Asjaolu, et kümnest suuremast jahikeelu kehtestanud firmast enamus kuulub välismaalastele, annab samuti aimu, et jahikeelu aktsioonis osalejate taga pole mitte Eesti talupojad vaid väliskapital.

Näiteks 14.02 Äripäevas mainitud Jonas Wahlströmile kuuluv Metsnik OÜ on praegu üks kahest suuremast keelajast (*ca*

TÕNIS KORTS
Eesti Jahimeeste Seltsi tegevjuht

» **Õhus on tajutav risk, et varsti pole kohalikel jahimeestel enam metsa asja.**

20 000 hektaril, mis on pea-aegu kaks korda suurem Eesti keskmisest jahipiirkonnast).

Kus küttida? Õhus on tajutav risk, et varsti pole kohalikel jahimeestel enam metsa asja. Meiega samad mured on paljudel väikemaaomanikel. Mitmed jahindusorganisatsioonid on kurnud, et ei saa välismaalastest omanikega ühendust, et lepingute suhtes läbi rääkida.

Ka uue jahiseaduse eelnõu osas seisavad jahimehed silmitsi mitmete probleemidega. Näiteks ulukikahjude hüvitami-

ses ei ole siiani saavutatud üksmeelt. Jahimeeste pakutud ulukikahjude hüvitamise reserv, kus osaleks ka riik, maandaks osaliselt neid riske.

Jahimaa korralduskava on aluseks teaduslikule, tasakaalustatud ja säästlikule jahindusele ja koostatud lähtudes maa väärtusest, mis määrab jahilukite elupaikade sobivuse. Tänu selliste kavade rakendamisele on praegu meie ulukipopulatsioonid väga heas seisukorras. Tõsi, paljud jahimehed leiavad, et need kavad vajavad ühel või teisel viisil kaasajastamist.

AITA REFORMIL AUSAKS SAADA. Reformi-erakonna juhatusel liige Valdo Randpere lubas Gaselli kongressil, et Reformierakond enam ei valetata.
10 MILJONI TEHING: INTEL OSTIS OSA TARTU FIRMAST. Mobilimakseid pakkuva Tartu firma Fortumo omanikeringiga on liitunud tehnoloogiahiid Intel ja USA riskikapitalifirma Greycroft.

SAAREMAA PAADITOOTJA EDUKAS MÜÜK SOOME MESSIL. Helsingi väikelaevamessil käinud Saaremaa paadifirmal Alunaut läks aktiivseks müügiks juba esimesel päeval ning koju naastes oli äriiline tulemus mõõdetav kuuekohalise numbriga.
EESTI KIIREIM KASVAJA. Roostevaba terase hulgimüügiga tegelev OÜ Kominox on tänavuse Gaselli TOPi võitja.

TOIMETAJA VEERG

Keskerakond tüürib Reformiga koalitsiooni

IRLi ministritele korraldatud nõiajaht on märk sellest, et Kesk- ja Reformierakond on võimukate partneritena liikumas uue valitsusliidu loomise suunas.

Esmaspäeval nõuti tsentristide piketil majandusminister Partsi taandumist. Keskfraksioon pommitab siseminister Vaherit maniakaalselt – viimase kahe nädalaga on esitatud 8 arupärimist. Isegi peaminister salvas koalitsioonipartnerit poliitseijuhi valimiste pärast.

Kõige selle taga kumab vastuseis ühe partei liidrite vastu. Pealtnäha justkui tavaline valimisaasta, kuid mitte ainult. Koalitsiooni langev toetus annab aimu, et nüüdsel valitsusliidul pole pikka pidu. Tuleb otsida uusi kosilasi.

KeRe lähenemine. Keskerakond hoidis rahastamiskandaaalis suu vagusi ega tõtanud justiitsminister Michalit umbusaldama. Nüüd aga passib IRLi ministrite kõri närimine keskparteilastele hästi. Meelemuutus toimus aastavahetusel, mitmete KeRe esindajate omavahe-liste nõupidamiste järel. Vaevalt leppisid Seli ja Savisaar ka selle-

KATARIINA KRJUTSKOVA
 Äripäeva ajakirjanik

”**On ohtlik ühisesse paati astuda, olles aastaid valijaid Savisaarega hirmutanud.**

le kolmapäevale kohtumise selleks, et vaid olümpiast rääkida.

Reformile on Parts ja Vaher tülikad. Juba mullu mais ringles oravaparteis mõte tuua Partsi asemele Raasuke. Kurdeti, et Parts on ülbe, võimutseb õiguskaitseorganites. Nagu sellest veel vähe – rahastamiskandaaali puhkedes asusid respublikaanid positsioonisõjale riigifirmade nõukogudes. Mõni orav kurdab juba ammu, et neil võiks olla asjalikum partner – respublikaanid oma skandaalide ja utoopiliste valimis- lubadustega toovad ainult häda kaela.

Võib vaid oletada, milliseid hüvesid jahib Keskerakond kahte ministrit rünnates. Varem oli Keskerakond autsaider, nüüd on hoopis valitsuserakonnad ise toetusnumbrites vähemuses. Ehk on KeRel mõttes isegi ühise valitsusliidu loomine.

Hirm. Oravatel on muidugi ohtlik Keskerakonnaga ühisesse paati astuda, olles aastaid oma valijaid Savisaarega hirmutanud. Vahest saab sellest “takistusest” üle, kui Tallinna linna- pea jääb ametisse ja ministriteks saadetakse teised keskparteilased. Kui ei sobi, võib partei- juhiks panna ka Ratase või Simsoni. See on vaid mõtteline malmäng, milles parteijuhid on kahtlemata osavad.

Mõistagi ei tugineks KeReli isiklikul sümpaatial. Poliit- rünnakud toimuvad pragmaatilistel kaalutlustel. Valijatele püütakse näidata, et Parts on saamatu ja Vaher rumal. Samas ei saa rahvas niipea teada, mida Reform ja Keskerakond omavahel kokku on leppinud. Palju raha ja ametikohti on omavahel ära jagatud. Kui palju häid ideid ja uusi tulijaid sellise ringkäen- dusega tapetakse.

EDUKAS EESTI

Maa väärtuse harmooniline jagamine loob kindlustunde

Ühiskonna suurim rikkus on inimeste andekus. Et inimese anne avalduks ja leiaks väärilise rakenduse, tuleb tagada kindlustunne, mille loob reserve omamine.

Reserviks ei ole raha, mis on virtuaalselt pankade hoiustel, pensioni- vms fondides. Olulisim reserv on see ruum, kus me kulgeme.

Kuldlõikeprintsíibist tulenevalt toimib ühiskond harmooniliselt, kui ühisruumist on reservis 0,764 ja kasutuses 0,236 osa.

Harmooniline jaotus. Eesti maa jaguneb riigi, omavalitsuse ja eraomanduse tasandite vahel. Sellel asuvate kinnistute väärtusest peaks jääma reservi 76,4% ja käibesse 23,6%.

Riigikassas tuleks avada kontod igale kinnistule, elanikule, omavalitsusele ja riigile. Kinnistu väärtusest läheks aastas selle haldajale 10%, mida saab kasutada vaid kinnistu väärtuse hoidmiseks või tõstmiseks; koolide, raamatukogu-

ÜLO SIINMAA
 SG OÜ omanik

”**Lõpeb toetuste maksamine, mis pigem alavääristavad inimest.**

de, haiglate jms puhul ka vajalike vahendite hankimiseks.

Süsteemi tagasisidestamiseks tuuakse ülejääv 13,6% ringlusse. Eraomanduse tasandilt läheks väärtusest 10% KOVile, kus kinnistu asub, ja 3,6% riigi kontole. Omavalitsuse tasandilt 10% seal registreeritud elanikele ja 3,6% riigile. Riigilt 10% kodanikele ja 3,6% üksusele, kes aitab lahendada erimeelsused.

Kodanikule laekuks sünnipäeval riigitasandi kinnistute

väärtusest 10% jagatis kodanike arvuga. Et tagada aasta igaks päevaks toitu ja põhivajaduste rahuldamine, rakendub päevalimiit 1/365 summast. Nii tagame sotsiaalse võrdsuse ja kaasmise eakatele, puuetega jt raskustes vaevlevatele kodanikele.

Tulemused. Süsteemile üleminek võtaks ühe aasta. Tulemuseks oleks eestlaste tagasipöördumine kodumaale. Korteriühistute hallatavatel kinnistutel algaks hoonete energiasäästlikumaks ehitamine või lammutamine. Lõpeb toetuste maksmine, mis pigem alavääristavad inimest. Igaüks saaks tasu realselt tehtud töö eest ja vääriliselt. Toimivad isikliku vastutuse põhimõtted ja tavad. Kodus ei lõpe töö kunagi otsa – seepärast muutub mõtetuks kära tööpuuduse pärast. Kõik eluks vajaliku saab igaüks kätte ID-kaarti või selle täiustatud analooge kasutades.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSI "EDUKAS EESTI" RAAMES.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

ÄRIPÄEVA KOOLITUS
 20.–21. märtsil

MEESKONNA EDUKA JUHTIMISE PÕHIMÕTTED

Kuidas kindlustada meeskonna edu?

Koolitus

... käsitleb meeskonna loomist, kujundamist ja liitmist ning meeskonnavaimu hoidmist.

... näitab, kuidas saavutada, et ettevõttes leiaksid töötajad jõudu olulistel

hetkedel ühtsena ja eesmärgipäraselt toimida.

... õpetab tundma rõõmu ja nautima oma tööd nagu sportmängudes

meeskond naudib pallimängu.

... on suunatud tipp- ja keskastme juhtidele, projektijuhtidele, meeskonna juhtidele,

kõigile neile, kel on vaja luua enda ümber meeskond ja tagada selle töötamine.

Koolitajad on **MARE PORK** ja **ANDRES LIINAT**

Äripäev

Täpsemat kava vaata aadressil www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 479 eurot (km-ga 574,8 eurot).

Info ja registreerimine aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või telefonil 667 0100.

WWW.KOOLITUS.ARIPAEV.EE

raamatupidaja.ee

5. märtsil

Sokos Hotel Viru

Seminar kl 10.00–15.00

Mida tuleb silmas pidada ühinemiste-jagunemiste

õnnestumiseks:

juriidilised ning raamatupidamislikud näpunäited

Seminaril leiame vastused küsimustele:

• **Mida äriühingute ühinemisel ja jagunemisel silmas pidada ettevõtte siseselt?**

• **Mida ühinemist-jagunemistega seotud dokumentide koostamisel tuleb silmas?**

• **Milline on dokumentide koostamise kronoloogiline järjekord?**

• **Milleks on vaja due diligence'i?**

• **Mida peab hõlmama juriidiline due diligence?**

Soodushind registreerimisel kuni 26.02.2013 on 169 eurot (km-ga 202,8 eurot).

Tavahind 199 eurot (km-ga 238,8 eurot). **Advokaadibüroo Aivar Pilv ja Deloitte Audit Eesti klientidele kehtib soodushind 139 eurot (km-ga 166,8 eurot) lisades märksõna ADVOKAADIBÜROO või DELOITTE.** Registreerimine veebis www.raamatupidaja.ee või telefonil 667 0411. Projektijuht Anne-Ly Raudhein, tel 667 0107.

Äripäev

ADVOKAADIBÜROO AIVAR PILV
 AIVAR PILV LAW OFFICE

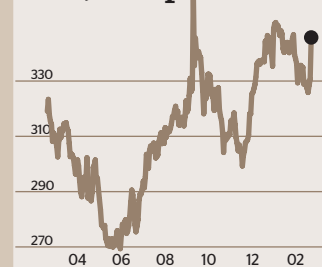
Deloitte

TÕUSJA

Euroopa suurim relvatootja lubas hakata aktsiaid tagasi ostma.

BAE Systems
347,3 GBp **+4,55%** ▲

LANGEJA

Euroopa turud olid eile nõrgad ja langus oli laiapõhjaline.

Peugeot
5,83 EUR **-4,66%** ▼

ÄRIPÄEV 22. veebruar 2013

toimetaja Rainer Saad, tel 667 0398, e-post rainer.saad@aripaev.ee

TULEMUSED

Soome lihatööstused võivad investorites isu tekitada. Firmad näevad tulemuste paranemist

A RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Soome lihatööstused HKScan ja Atria Group on eelmise aasta jooksul kasvatanud käivet ning näevad seda aastat rõõmsamates toonides. Milliseid võimalusi võiksid need ettevõtted investoritele pakkuda?

HKScan, mis on Rakvere Lihakombinaadi ning Talleggi omanik, teatas neljanda kvartali puhaskasumiks 16,4 miljonit eurot, mis on 34,4% parem tulemus kui 2011. aastal. Tegevuskasum kasvas 4,3%, 41,3 miljoni euroni, ning käive kasvas 2,4%, 2,55 miljardi euroni. Kuid vaatamata kasumi ja käibe kasvule olid tulemused alla ettevõtte ootuste.

"Poola oli peamine turg, mis näitas võrreldes eelmise aastaga selget paranemist," teatas HKScan. "Soome äride kasumlikkus paranes võrreldes 2011. aastaga, kuid efektiivsus oli ikka veel madal. Stabiilseid äriarenguid oli näha Baltimaades ning Rootsi ärid näitasid esimest korda tasakaalu jõudmist pärast väga halba 2012. aasta esimest poolt." HKScan esitles augustis uut kohandatud strateegiat, mis keskendub kasumlikkuse parandamisele ja efektiivsuse tõstmisele. Lisaks teatas firma jaanuaris, et plaanis on kaotada 295 töökohta.

TALLEGGI omaniku HKScani nõukogu on teinud ettepaneku maksta investoritele dividendi. Kontserni hinnangul on äri Baltimaades kulgenud stabiilselt.

FOTO: ANDRAS KRALLA

HKScani eelmise aasta käive kasvas 2,2%, 2,54 miljardi euroni. EBIT (maksueelne tulu) oli 41,3 miljonit eurot ning kasum aktsia kohta tõusis 18 sendilt 28 sendile. Järgnevat aastaks prognoosib firma EBITi paranemist. Pärast eelmise aasta majandustulemuste avaldamist on nõukogu teinud ka ettepanekut maksta dividendi 10 euro-senti aktsia kohta.

Oodatakse suhtarvude paranemist. Analüütikute konsensuslik HKScani aktsia 12 kuu hinnasiht on 4,40 eurot. Üheksa analüütikut, kes ettevõtet katavad, on andnud viis ostusoovitust, ühe "hoia" soovitus ja kolm müügisoovitust. Kõrgeim hinnasiht on 6 eurot ning seda SEB Enskildal, madalaim hinnasiht Nordea Equity Researchil, mis näeb aktsia hinnaks 3,5 eurot. Aktsia hinna ja kasumi suhe (P/E) on 14,45 ning 2013. aasta P/E suhtarvuks prognoositakse 11,01. Aastaga on HKScani aktsia langenud 32%.

Teine Soome lihatööstus Atria Group, mille alla kuuluvad ka Eesti lihatootjad Maks & Moorits, Wõro ja Vastse-Kuuste, teatas eile neljanda kvartali käibeks 360,6 miljonit eurot, mis on 22 miljonit eurot parem tulemus kui 2011. aastal. EBIT (maksueelne tulu) kasvas 4,1 miljonilt eurolt 7,8 miljonile eurole, mis teeb kasumiks aktsia kohta 18 euro-senti. Aastakäive kasvas 1,3 miljardilt 1,34 miljardile eurole ning eelmise aasta EBIT kasvas ligi neli korda, 30,2 miljoni euroni. Kasumiks aktsia kohta teeb see 35 euro-senti.

Atria käive Baltimaades oli neljandas kvarta-

A Hind

Viimasel aastal on investorid soosinud Atriat

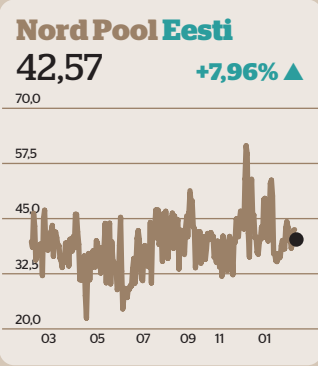
aktsia hind eurodes

lis 8,8 miljonit eurot, mis on 100 000 euro võrra väiksem kui 2011. aastal. EBIT kasvas 1,5 miljoni euro võrra ehk kui 2011. aasta neljandas kvartalis oli see miinus 1,7 miljonit, siis nüüd miinus 0,2 miljonit. Möödunud aasta käive oli 34,2 miljonit eurot, mis on nõrgem tulemus kui 2011. aasta 35,2 miljoni eurone käive. EBIT oli miinus 1,5 miljonit eurot, mis on 0,7 miljonit parem tulemus kui 2011. aastal. Tulemuste paranemise põhjusena nimetas Atria paremaid müügitulemusi.

miljardi dollari eest ostab USA keskpank iga kuu võlakirju. Viimasel keskpanga koos-olekul arvas aga osa keskpankureid, et raha juurde paiskamine võib tekitada varamulle ning ostumahtu võiks vähendada hakata.

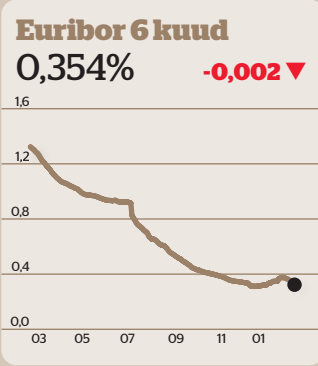
Eratarbijad peaks arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.

Usk euroala võlakriisi lahenda- misse on tõstnud euro kurssi.

Euroopa Keskpank ei pruu- gi enam baasintressimäärasid langetada.

Venemaal kasvas neljanda kvartaliga käive 31,1 miljonilt 32,8 miljonile eurole. EBIT-kahjum vähenes 4,5 miljonilt 3,9 miljonile eurole. Analüütikute 12 kuu keskmine hinnasiht Atria aksiale on 7,56 eurot. Üheksast analüütikust neli on andnud lihatootja aksiale ostusoovituse, kolm “hoia” soovitusse ja kaks mütgisoovituse. Kõrgeim hinnasiht – 8,5 eurot – on Handelsbankenil. Madalaim hinnasiht on Nordea Equity Researchil (5 eurot).

Hobuselihaskandaal Soome lihatööstusele suurt mõju ei avalda. “Neljas kvartal oli nõrgem, kui ootasime, ja seda eelkõige Venemaa tõttu, mis pärast positiivset kolmandat kvartalit teatas taas kord kahjumist. Samuti mõjutasid tulemusi Rootsi toorainekulud,” ütles Nordea Equity Researchi vanemanalüütik Rauli Juva, kes lisas, et mööda Euroopat galopeeriv hobuseliha- hirm Soome lihatööstusele erilist mõju ei avalda. Atria Groupi nõukogu tegi ettepaneku maksta eelmise aasta majandustulemuste eest dividendi 22 eurosentiga aksia kohta. See tähendab, et aksia dividenditootlus on 2,89%. Praegune aksia hinna ja kasumi suhe on 19,7. Selle aasta P/E suhtarvaks prognoositakse 9,9. Aastaga on Atria aksia tõusnud 18 protsenti. Atria Eesti on suuruselt teine seakasvataja Eestis, talle kuulub kokku viis seafarmi. Atria Eesti pakub oma kolme kaubamärgi – Maks & Mooriga, Wõro ja VK – all kokku ligi 300 erinevat toodet.

Neljas kvartal oli nõrgem, kui ootasime, ja seda eelkõige Venemaa tõttu.

Nordea vanemanalüütik Rauli Juva

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontaktteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank***	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50	0,70	0,90	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,10	0,15	0,20	0,35	0,45	0,55	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,50	0,60	0,70	1,20	1,40	1,70	1,90	2,10	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,30	2,05	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontaktteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,55	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,50	1,00	1,30	1,70	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korreigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaalpong, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojäägil, (9) juriidilisele isikule/ eraiskule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägil **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontaktteeruge pangaga

Swedbank

Haarake võimalusest ja liituge 18.02.-31.03.2013 soodsalt Swedbanki pensioni III sambaga.

Swedbanki pensionifondide fondivalitseja on Swedbank Investeermisfondid AS. Tutvuge fondide prospektidega aadressil www.swedbank.ee/fondid või lähimas Swedbanki kontoris.

Lisainfo saamiseks pöörduge Swedbanki investeerimistoe poole telefonil 613 1606 või e-posti aadressil investeermistugi@swedbank.ee.

Austraalia dollar	AUD	1,2859
Bulgaaria leev	BGN	1,9558
Hiina jüaan	CNY	8,2274
Hongkongi dollar	HKD	10,2267
India ruupia	INR	72,0020
Jaapani jeen	JPY	122,8500
Kanada dollar	CAD	1,3437
Korea won	KRW	1435,4800
Leedu liit	LTL	3,4528
Läti latti	LVL	0,6997
Norra kroon	NOK	7,4755

Poola zlot	PLN	4,1735
Rumeenia leu	RON	4,3795
Singapuri dollar	SGD	1,6344
Suurbritannia nael	GBP	0,8642
Sveitsi frank	CHF	1,2290
Taani kroon	DKK	7,4596
Tai baat	THB	39,3730
Tšehhi kroon	CZK	25,4960
Türgi liir	TRY	2,3656
Ungari forint	HUF	292,4700
USA dollar	USD	1,3186

Kütused 21.02

USD		
Nafta IPE, bbl	113,92	
Nafta NYMEX, bbl	93,16	
Mootoribensiin, t	1101,00	
Diislikütus, t	1014,00	
Kerge kütteõli, t	1001,00	
Masuut (1% väävel), t	667,00	
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,295	

Põllumajandus 21.02

nael = 453,59 g		
Kohv NYBOT, USC/nael	139,95	
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	498,80	
Kakao NYBOT, USD/t	2154,00	
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	205,75	
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	473,75	

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid 20.02

USD/t		
Alumiinium LME	2110	
Vask LME	8039	
Plii LME	2382	
Nikkel LME	17285	
Tina LME	23925	
Tsink LME	2160	

Väärismetallid 21.02

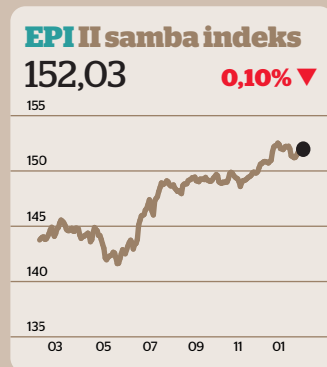
USD/unts, unts = 31,1035 g		
Kuld COMEX	1579,37	
Plaatina NYMEX	1615,75	
Palladium NYMEX	727,85	
Höbe COMEX	28,76	

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	4,64	0,43	7,57	0,64	#N/A N/A
Latvijas Gaze	6,09	-1,77	11,13	0,59	#N/A N/A
Olainfarm	3,80	-2,31	6,49	1,63	#N/A N/A

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,52	-0,40	-	3,7	4,2
City Service	1,940	-1,02	9,3	1,2	11,9
Invalda	2,260	0,00	-	1,0	-
Linas Agro	0,635	-0,63	3,2	0,9	-
Panevezio Statybos	1,140	0,00	19,4	0,6	#N/A N/A
Siauliu Bankas	0,266	-1,48	15,9	0,7	#N/A N/A
Snaige	0,500	0,00	-	1,8	-
TEO LT (Telekomas)	0,799	-0,13	13,3	2,1	7,2

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	4,31	-1,37	19,5	4,0	9,3
Citycon	2,40	-0,41	9,9	0,8	5,6
Elisa Comm.	15,92	-0,06	11,9	2,9	8,2
Finnair	3,05	-1,61	-	0,5	-
Fortum	14,56	-0,34	9,2	1,3	-
HKScan	4,04	0,25	14,6	0,5	4,2
Kesko	24,35	0,08	18,6	1,1	4,9
Neste Oil	11,35	-2,66	-	1,1	3,1
Nokia	2,82	-1,26	-	1,3	7,1
Olvi	21,86	0,51	17,7	3,1	2,3
PKC Group	16,78	-1,29	14,7	2,2	3,6
Stockmann	13,80	-1,15	18,6	1,1	3,6
Stora Enso	4,82	-1,39	7,9	0,7	-
UPM Kymmene	8,59	-1,89	-	0,8	7,0
YIT	17,28	-1,87	12,2	2,1	4,1

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 22. veebruar 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

toostusuudised.ee

21. MÄRTSIL

Meriton Conference & Spa hotell, Tallinn

KUIDAS TULLA TOIME TÖÖJÕUPUUDUSE OLUKORRAS

TÖÖSTUSE TÖÖJÕU- KONVERENTS

10.30–11.00 Registreerimine ja hommikukohv värskes Äripäevaga

11.00–11.10 Konverentsi avamine

11.10–11.40 Olukorrast tööstussektoris – kui tõsine on täna tööjõupuuduse probleem.
Töötukassa juhataja esimees **MEELIS PAAVEL**

11.40–12.10 Kuidas näha ette muutusi tööjõuturul ja mil moel nendele reageerida?
Poliitikauuringute keskuse Paxi juhataja liige **REELIKA LEETMAA**

12.10–12.40 Kas erafirmade, kutse- ja ülikoolide koostöö leevendab ka reaalselt tööjõupuuduse probleemi?
Haridusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna asejuhataja **KALLE TOOM**

12.40–13.40 Lõuna

13.40–14.10 Uute töötajate värbamine tööstuse ja tootmise valdkonnas – nõuanded ja kommentaarid.
Töötajate värbamisega seotud küsimusi kommenteerivad CV-Online'i kogenuim värbamisspetsialist **IVIKA BORN** ja turundusjuht **HEIKKO GROSS**

14.10–14.40 Miks on IT popp aga tööstus mitte ehk kuidas populariseerida tööstussektorit noorte seas.
Lõuna-Eestis asuva elektroonikatööstuse Enics Eesti juht **EMÕKE SOGENBITS**

14.40–15.10 Spetsialistid välismaalt – meie edu võti või peavalu?
BLRT Grupi personalijuht **VIKTORIA GOIHINBERG**

15.10–15.40 Kohvipaus

15.40–16.10 Piiritagune allhange – riskid ja võimalused.
AS Samelin tegevjuht ja omanik **LEIDA KIKKA**

16.10–16.40 Mis on lahendus tööjõupuuduse olukorras: kas allhange, kutseharidusele panustamine, võõrtööjõud, automatiseerimine või miski muu?
Vestlusring erinevate esinejate osavõtul

16.40–16.45 Konverentsi lõpetamine

Konverentsi **soodushind** registreerimisel kuni 08.03.2013

199 eurot (+km). Täishind 249 eurot (+km).

Registreerimiseks helistage telefonidel 51 69 747, 667 0252

või saatke e-kiri oma osalemissooviga aadressile raigo.neudorf@aripaev.ee.

Lisainfo **www.toostusuudised.ee**

Äripäev

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,39	3,51	3,44	12,49	5,98	10,30	4,67	-6,25	13 773 874
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,36	13,36	13,36	3,40	2,31	8,48	6,21	-	4 908 675
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	10,59	10,59	10,59	1,47	1,35	-	-	-	5 253 293

Compensa Life

19.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,35	-	2,50	15,90	8,10	3,70	5 227 803
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,85	-	0,50	5,50	4,50	-	495 981

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012.

Danske Capital AS

20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,95	0,96	0,96	1,07	-0,01	6,09	3,27	2,59	10 625 630
Danske Pension 50, EUR	1,10	1,11	1,11	1,50	0,74	6,04	3,44	2,61	144 790 104
Danske Pension Intress, EUR	0,86	0,87	0,87	0,67	-0,67	5,87	3,11	3,16	3 298 372
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,39	1,43	1,41	7,37	2,04	8,08	6,58	4,18	2 983 637
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,75	0,77	0,76	2,92	-0,70	6,01	3,19		187 643

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,91	0,92	0,92	0,00	-0,34	4,10	3,28	3,97	8 625 256,22
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,09	1,10	1,10	1,86	0,13	3,58	3,08	1,22	40 068 801,32
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,61	0,62	0,62	2,56	0,51	2,19	-	-	1 429 766,44
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,84	0,85	0,84	2,04	0,23	3,83	2,77	-	473 491,81
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,87	0,89	0,88	2,74	0,38	3,13	2,99	-	517 096,07
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,83	0,84	0,83	3,70	0,90	0,80	-0,60	-	536 782,06

LHV Varahaldus

20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,36	1,38	1,38	2,04	1,05	6,74	5,99	4,74	160 223 049
Pensionifond M, EUR	1,09	1,11	1,11	1,38	0,59	7,10	5,24	6,18	24 768 160
Pensionifond S, EUR	1,17	1,18	1,18	0,78	0,05	6,38	4,39	7,46	36 447 710
Pensionifond XL, EUR	1,16	1,17	1,17	2,25	1,61	7,15	5,76	4,52	37 104 087
Pensionifond XS, EUR	1,08	1,09	1,09	0,71	-0,13	7,00	4,72	7,28	8 385 631
Täiendav Pensionifond, EUR	1,29	1,30	1,30	7,86	1,87	7,75	6,05	2,93	4 704 005
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,95	9,04	9,04	14,06	10,18	18,79	12,51	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,72	5,78	5,78	14,13	10,18	18,79	12,50	-2,00	5 971 112
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,16	8,24	8,24	15,00	1,79	-0,08	1,54	-2,60	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,21	5,27	5,27	15,00	1,79	-0,08	1,53	-	1 390 691

Nordea Pensions Estonia

20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,92	0,93	0,93	2,22	1,92	4,89	5,57		48 889 872,12
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,75	0,76	0,76	2,82	3,19	5,4	5,98		5 301 286,80
Nordea Pensionifond B, EUR	0,88	0,89	0,89	1,50	0,46	5,64	5,04		10 608 861,09
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,82	0,82	0,74	-0,98	4,17	3,52		1 983 846,14
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,11	1,13	1,12	11,77	4,64	6,26	7,27		3 238 867,37
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,70	0,71	0,71	0,00	0,09	5,37			497 314,98

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5–58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensallife.ee, www.compensallife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

1177

eurol ehk viimase 18 kuu madalaimal tasemel käis üleeile kullauntsi hind. Dollaris arvestatuna liigub särav metall möödunud aasta augusti tasemel.

Didier Ridoret: President Hollande peaks väänama kindlustajate käsi, et need paneksid osa oma ressurssidest tööle keskklassi elamuehitusse.

Prantsuse ehitusliidu esimehel on plaan, kuidas parandada Prantsusmaa ehitusturgu – Axa ja teised kindlustusseltsid peavad panema rohkem elukindlustuspoliiside 1,38 triljonist eurost uute elamute ehitusse.

FONDID reklaam

Mandatum Life20.02									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	113,76	113,20	113,20	-	0,17	5,76	4,22	-	-
Konservatiivne, EUR	111,46	110,35	110,35	-	0,96	1,80	2,98	-	-
Tasakaalustatud, EUR	110,66	109,03	109,03	-	1,27	-0,72	2,16	-	-
Progressiivne, EUR	105,20	103,14	103,14	-	1,69	-3,86	0,91	-	-
Agressiivne, EUR	109,49	107,34	107,34	-	1,70	-3,45	1,04	-	-
Investeeringisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	139,21	138,52	138,52	-	0,21	6,60	4,88	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	123,45	121,03	121,03	-	2,68	-5,75	1,17	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	105,58	103,51	103,51	-	-0,04	-2,09	-0,37	-	-
Mandatum Life Global Equity Abs, EUR	136,32	133,64	133,64	-	1,01	-0,13	0,65	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	151,28	148,32	148,32	-	1,00	3,00	1,51	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS20.02									
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	-0,84	4,45	3,13	1,09	41 725 934,35
Pensionifond K2, EUR	0,87	0,88	0,88	3,34	-0,12	5,87	4,13	0,01	156 277 250,41
Pensionifond K3, EUR	1,02	1,03	1,03	6,61	0,77	6,39	5,41	-0,16	393 759 046,45
Pensionifond K4, EUR	0,75	0,76	0,76	11,43	1,63	6,03	5,69		31 376 904,62
Pensionifond V1, EUR	1,18	1,19	1,19	4,39	0,20	7,66	4,92	-0,67	9 420 455,53
Pensionifond V2, EUR	0,91	0,92	0,92	8,50	1,57	7,78	5,81	-2,03	17 270 257,72
Pensionifond V3, EUR	1,06	1,07	1,07	14,43	3,28	7,24	6,10	-4,21	34 183 116,24
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	4,03	4,13	4,07	21,85	5,36	-8,73	-5,47	-17,09	5 822 933,58
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,29	8,50	8,37	25,59	-1,50	12,54	3,84	-16,85	28 557 678,97
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,35	3,44	3,39	24,15	1,94	7,73	-4,45	-22,97	7 900 724,69
Fondifond 100, EUR	9,86	10,11	9,96	17,49	4,11	6,75	6,17	-3,41	62 760 453,46
Fondifond 30, EUR	11,04	11,32	11,16	5,93	0,98	7,45	4,52	0,53	14 060 114,30
Fondifond 60, EUR	10,60	10,86	10,70	10,80	2,40	7,37	5,72	-1,22	51 774 868,44
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,82	16,22	15,98	24,54	4,95	3,23	4,96	-9,14	49 897 282,57

AS SEB Varahaldus20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,727	0,734	0,734	2,86	1,89	2,97	2,79		8 913 289,07
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,898	0,907	0,907	0,84	-0,64	3,34	3,29	4,31	53 573 104,89
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,820	0,829	0,829	0,99	0,39	2,93	2,71		12 690 610,42
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,946	0,956	0,956	1,63	0,76	3,78	2,91	-1,78	267 045 440,69
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,903	0,921	0,912	12,65	2,52	3,44	4,46	-3,14	13 617 204,72
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,124	1,147	1,135	3,81	0,17	3,47	3,09	-0,87	10 383 158,58
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,051	7,193	7,122	11,17	2,230	4,410	6,200	-5,550	4 061 434,50
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,390	8,560	8,475	7,69	1,060	3,980	5,300	-3,880	6 019 825,73
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,574	10,788	10,681	3,46	-0,200	6,420	4,880	0,790	1 113 051,19
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	13,026	13,026	13,026	5,23	-1,000	10,840	7,340	5,160	66 868 738,27
SEB Kasvufond A, EUR	6,582	6,715	6,648	21,86	-0,190	6,870	2,340	-6,210	14 689 334,26
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,494	1,494	1,494	2,92	-0,730	7,750	5,020	4,750	464 530 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	128,090	128,090	128,090	2,95	-0,920	3,200	4,970	5,090	168 130 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	128,889	130,178	128,889	3,88	0,730	9,720	-	-	1 962 560 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,270	1,270	1,270	0,18	0,080	-0,240	0,010	-	57 120 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	105,019	106,069	105,019	-	1,700	-	-	-	273 160 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,111	105,111	105,111	-	1,180	-	-	-	177 970 000,00
SEB Strategy Growth Fund	106,166	107,228	106,166	-	3,400	-	-	-	194 120 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	104,664	105,711	104,664	-	2,500	-	-	-	288 360 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,797	2,853	2,825	20,13	-0,810	7,820	2,930	-4,850	161 970 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,596	2,648	2,622	16,22	3,310	-2,160	-4,440	-7,560	69 160 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,984	10,186	10,085	24,63	4,370	-5,110	2,600	-2,260	287 050 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindude saab vaadata www.seb.ee/fondidkursorid. Fondide mahud on seisuga 31.12.2012.

Trigon Funds20.02

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	94,03	96,91	95,95	22,32	12,09	-10,67	-18,33		2 621 130
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	176,29	181,69	179,89	17,81	8,58	9,89	0,85		5 164 445
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	12,70	13,15	12,89	21,19	-0,06	-1,17	-6,43	-13,31	1 794 947
Uus Euroopa Fond, EUR	20,33	21,05	20,64	13,60	1,32	11,18	10,50	-4,14	22 646 580
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,45	21,18	20,76	25,90	0,04	-6,43	6,70	-0,53	9 792 373

Peaga töötaja

Äripäev on osa Skandinaavia suurimast meediafirmast Bonnier Grupp. Asutamisest alates 1989. aastal on Äripäev vahendanud informatsiooni Eesti juhtidele, et muuta ärikeskkond läbipaistvaks ja kõigile võrdsed võimalusi pakkuvaks. Oleme kasvanud laia tooteportfelliga Eesti juhtivaks ettevõtetele suunatud info pakkujaks.

Otsime oma ridadesse

ASP.NETi programmeerijat

Eeldused:

- IT-haridus
- heal tasemel .NETi ja MS SQLi valdamine
- MS Visual Studio 2008 ja MS SQL Management Studio kasutamisoskus
- MS SQL Server 2008 T-SQLi, jQuery, CSSi, XSLi valdamine
- MSi serverite tundmine haldusülesannete tasemel
- struktureeritus
- proaktiivsus, eesmärgile orienteeritus
- suur pingetaluvus
- hea analüüsi- ja algatusvõime
- hea suhtlemis- ja eneseväljendusoskus

Tööülesanded:

- tarkvaralahenduste loomine toetamaks Äripäeva tööprotsesse
- komponentide arhitektuuri ja disaini visandamine ning uute lahenduste sobitamine olemasolevasse struktuuri
- kaasatöötamine arendusülesannete lahendamisel

Kasuks on:

- MS IISi serveri seadistamise oskused
- MS SQLi lihtsamate administreerimisülesannete lahendamine

Äripäev

CVD ja sooviavaldust ootame hiljemalt 28. veebruariks aadressil sven.tressum@aripaev.ee. Lisainfot konkursi kohta saab telefonil 667 0414.

Infopank AGENT: kuutasu alates 29,50+km

Teised infopakkujad: 1 päring alates 2 eurot+km

15 PÄRINGUT ON PIIR, millest alates on mõistlik eelistada Äripäeva infopanka AGENT

Tule proovi Agenti 5 päeva!

Sisene siit:

http://www.aripaev.ee/mod/tagasiside/agent_15/

Infopank Agent

e-post agent.aripaev.ee, telefon 667 0007

Melinda Burgess: Eurotsooni välja- vaade on jätkuvalt nõrk. Euroopa Keskpanga poliitika on hoida raha- pakkumine kõrgel ning see rõhub eurot.

Royal Bank of Scotland Groupi valuutastrateeg prognoosib, et euro langeb märtsiks 1,30 dollarile ja 2014. aastal 1,19 dollarile. Eile lan-
ges euro kurss eurotsooni töötleva tööstuse ja teenindussektori indeksi veebruari languse peale päevasiseselt alla 1,32 dollari taseme.

758,39

-0,12%▼

perioodi kõrgeim 775,13
perioodi madalaim 590,90

TÕUSJAD

International Paper

41,54 USD

+3,67%

Comptel

0,40 EUR

+2,56%

Wal-Mart Stores

70,88 USD

+2,41%

Baidu

90,46 USD

+2,27%

Rokisko Suris

1,44 EUR

+1,41%

Google

799,40 USD

+0,88%

Goldman Sachsi mär-
kus, et kartongipabe-
ri hinnad on kerkimas,
tõstis paberitootjate aktsiaid,
sh International Paperi väärt-
paberit.

Arenevad turud hakkavad alla käima

Arenevate turgude aktsiad and-
sid eile käest kogu tänavuaas-
tase tõusu, kuna ettevõtete tu-
lemused jätkavad soovida. Kvar-
talitulemused avaldanud MSCI
Euroopa arenevate turgude ettevõtetest ei ole 62
protsenti saanud hakkama analüütikute ootuste
täitmisega. Seda on hulga rohkem kui MSCI maa-
ilmaindeksis, kuhu kuuluvad arenenud riikide
ettevõtted, kus pettumusi tuli vaid 34 protsendilt
ettevõtetest.

Telekommunikatsioon (Poola Telekom) vähe-
nenud käive tõi kaasa dividendikärpe. Tänavu on
aktsia kukkunud 44%, olles halvim aktsia arene-
vate turgude indeksis, kirjutas Bloomberg.

“Fundamentaalselt näitajad on jätkuvalt domi-
neerivalt negatiivsed – minule annab see põhjuse
olla karune,” ütles Deutsche Banki arenevate tur-
gude strateeg John-Paul Smith. Tema prognoo-
si kohaselt langevad tänavu arenevate turgude
aktsiad kümme protsenti. “Kui ma vaatan turge
eraldi nii riikide kui ka alt üles ettevõtete aktsiate
perspektiivis, siis ma leian praegu väga vähe sel-
list, mida ma sooviksin omada,” ütles Smith.

Dividendiga on hädas ka Gazprom, kes teatas,
et 2012. aasta eest makstav dividend võib vähene-
da kuni 22%, kuna kõigil turgudel nõrgem maa-
gaasi müük vähendas kasumit. Vene gaasigigan-
di aktsia on tänavu langenud 5,5 protsenti.

Leidub ka odavaid aktsiaid. Kuigi euroala ja
USA majanduse olukord ei ole kaugelt kiita, võib
minu arvates siit leida soetamist väärt aktsiaid,
ootused ei tundu väga kõrged, kuigi makroana-
lüütikuid suudab majanduslangus ikka üllatada
oma ulatuses. Pigem on börside optimism tingi-
tud vajadusest ette reageerida keskpankade
oodatavale rahatrükile, mil hoiused ja võlakir-
jad ei ole kenad asjad, kus olla. Kõik on harju-
nud mantraga – arenevad turgude majandus-
kasv on kiire, elatustase paraneb, seetõttu on see
koht, kus aktsiates olla. Ehk oodatakse sealse-
telt ettevõtetest liiga palju ning arvestatakse liiga
optimistlike perspektiividega? Arenenud vana-
del stagnaerunud turgudel võivad ettevõtted ol-
la sunnitud restruktureerima, et jääda ellu. Lei-
dub ka tööstusharusid, mida eurokriis mõjutab
vähem.

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

”MSCI Euroopa are-
nevate turgude ette-
võtetest pole tervelt
62 protsenti saanud
hakkama analüüti-
kute ootustega.

ALLHANGE

Foxconn langetas Apple'i aktsiat

iPade, iPhone'e ja iPodi kokku panev Taiwa-
ni elektroonikakomponentide tootja Foxconn
Technology Group hoiatas, et peatab töötajate
juurdevõtmise oma Hiina tehastesse.

Ehkki Foxconn kinnitas, et tegemist polnud
iPhone 5 tootmisest tingitud otsusega, lugesid
investorid sellest välja, et tarbijate huvi Apple'i
toodete vastu on vähenemas, ja saatsid aktsia kol-
mapäeval 448,05 dollarini ehk 2,4% miinusesse,
vahendab uudisteagentuur Bloomberg.

Fubon Securities Co analüütik Arthur Liao sõ-
nul võib tootmismahu pidurdumise taga olla aga
ka see, et Apple on hakanud kasutama rohkem
allhankijaid.

Kui Foxconn toodab Apple'ile üksi iPade, siis
turule toodud iPad Mini tootjate hulgas on ka Pe-
gatron Corp, kes võtab Liao hinnangul umbes
40% Minide tootmist endale.

RBC Capital Markets LLC analüütiku Amit
Daryanani sõnul võib töötajate juurdevärbamise
külmutamise taga olla aga ka see, et pärast Hii-
na uusaasta pühadeperioodi tuli uuringute tule-
musena vana tööandja juurde tööle tagasi tervelt
90% töötajatest, traditsiooniliselt on see protsent
püsinud allpool 80.

Apple'i juht Tim Cook on hoiatanud investo-
reid, et nad ei loeks tootmisahela tegevusest liialt
palju välja. “Isegi kui mõni üksik fakt on täpne,
siis selle järgi on võimatu hinnata meie äri ter-
vikuna, kuna tootmisahel on väga kompleksne,”
märkis Cook möödunud kuul.

FONDID

Office Depot ühines rivaaliga

**Office Depot Inc ja väiksem konkurent Office-
Max teatasid ühinemistehingust, mille väärtu-
seks kujuneb 1,17 miljardit dollarit, vahendas
Reuters.**

Ühinenud ettevõtte nimi, peakorter asukoht
ja tegevjuht on veel määramata.

Tehingukohaselt vahetab Office Depot 2,69
lihtaktsiat iga OfficeMaxi osaku vastu. Börsi teisi-
päevase sulgemishinna järgi on tehingu väärtus
13,5 dollarit aktsia kohta ehk 1,17 mld dollarit.

LANGEJAD

Vestas Wind

40,40 EUR

-3,81%

Akzo Nobel

47,45 EUR

-3,80%

Barclays PLC

308,85 GBP

-3,47%

Deutsche Bank

34,96 EUR

-3,45%

AMD

2,61 USD

-3,33%

Credit Suisse Group

26,43 EUR

-3,33%

Tuulegeneraatori-
te tootja Vestas Wind
laseb USA nõudluse
ärakukkumise tõttu lahti 10%
Colorado tehase töötajatest.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS 11.–12. märtsil

IT LAHENDUSED TOOTMISETTEVÖTTES

KAS IT LAHENDUSED AITAVAD TÕSTA TOOTMISETTEVÖTTE EFEKTIIVSUST?

- Millist kasu me saame erinevate IT lahenduste kasutuselevõtmisest tootmisettevõttes?
- Kuidas siduda tehnoloogilised IT lahendused ettevõtte majandustarkvara lahendustega?
- Milliseid tarkvaralahendusi ettevõtte vajab ja kuidas leida need õiged?
- Kuidas luua ettevõtte vajadusi rahuldav terviklik IT lahendus?
- Kuidas IT projekte ellu viia?
- Kuidas teha koostööd IT firmadega?

Koolitajad on **TIIT VALM** ja **JAAK LAVIN**